

MAGYAR

T. „Dunaposta“
HUNGARIA
Tp. BUDAPEST
Postafiók 151.

Főszerkesztő és szerkesztésért felelős:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LASZLÓ NYOMDA R.-T.**
Felelős igazgató: **FOLLMANN GEZA**
Törvényeséki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyáriás Elemér**

Május: Mária hónapja

A szatmári és nagyváradí püspök körlevele a Boldogságos Szűz tiszteletéről

Most, az április 30-iki vasárnapon a szatmári és nagyváradí egyházmegyék római katolikus templomaiban **Fiedler István** püspök következő körlevelét olvasták föl a szószékekről:

Kedves Híveim! Mikor veletek Mária Radnán a Boldogságos Szűz Mária templomában imádkoztam, úgy éreztem, hogy híveim és papjaim a főpástorral együtt éreznek és vele együtt boldogok a mennyei Anya szeretetében. Nincs a földön nagyobb boldogság, mint egy jó anya boldogsága, mikor édes gyermekeit együtt látja. A gyermekeknek pedig legnagyobb boldogsága, mikor együtt lehetnek édes anyjukkal. Ilyen boldogságot érezünk mindnyájan Mária Radnán.

Mikor a b. e. Pius pápának jelentést tettem, hogy a szatmári és váradí hívek mily szép számban jöttek velem Mária Radnára, nagy meglepéssel mondta, hogy azok a családok, melyek Szűz Máriát szeretik, hűségesek maradnak a szent katolikus hithez és különös áldásban fognak részesülni.

Leiki atyáitok, a plébános urak jelentik nekem, hogy a Szeptélen fogantatás ünnepe előtt a kilencnapos ájtatosságot milyen buzgósággal tartottátok. Bizva remélem, hogy híveim hithűsége, jámborsága és imádsága kedves lesz a jó Isten előtt. A plébánosok jelentéseiből megtudtam, hogy megtartjátok a vasárnap és ünnepek megszentelését, hogy a haragosok kibékülnek, hogy a hívek a szentgyónást elvégzik és a szentáldozáshoz járulnak, hogy a betegek idejében a szentségekhez járulnak és nem hagyjátok, hogy valaki szentségek nélkül haljon meg. Arról is kaptam jelentést, hogy a templomot, az iskolát, a temetőt rendben tartjátok. Különös lelki örömmel vettem tudomásul, hogy gyermekeitek szent nevelésére nagy gondot fordítanak az atyák és anyák. Ilyen jó hívekhez fordulok most főpásztori levelemmel, melyben arra kérek, hogy május havát, Szűz Mária hónapját különös áhitattal szenteljétek meg.

A dioszékesen uralkodó Szentatya óhajta, hogy a katolikus hívek május havát hármasszándékkal szenteljék meg:

1. Vallják meg szent hitüket,
2. Éljenek szent életet és kerüljenek minden bűnt,
3. Ajánljanak fel jó cselekedeteket engesztelésül a Boldogságos Szűz ellen elkövetett bűnökért.

1.

A gyermekeknek azt szoktam mondani, hogy jól és szentül kell imádkozni. Ezt pedig a legjobban megtanulhatjuk a Boldogságos Szűz Máriától. Így mondok most nektek is, hogy a hitet legjobban megtanulhatjuk a Boldogságos Szűz Máriától. Ugy hinni és azt hinni, ahogy és amit a Boldogságos Szűz Mária hitt. Szűz Mária hitével hinni Istenben, hinni, hogy a jó Isten az örök szeretet, hogy az Atya Isten örök szeretettel teremtett minket és terem minden gyermeki lelket. Hinni, hogy a Fiú Isten öfök szeretettel megváltott minket, mikor értünk emberré lett és a keresztfán értünk meghalt. Ezzel az isteni szeretettel rendelte a legméltóságosabb Oltáriszentséget. Hinni, hogy a Szentlélek-Isten isteni szeretettel szeret minket, megszenteli lelkünket és szent életre nevel minket. Szűz Mária hitével hinni, hogy lelkünk halhatatlan, hogy a jó Isten minden jót megjutalmaz és a legkisebb bűnt is megbünteti és azért ezt a földi életet fei kell használni, hogy sok jót cseleked-

jünk, amiért Isten a mennyországban örök jutalmat fog adni. Gondoljátok el, hogy Szűz Mária hogyan tudta a hittant, hogyan tartotta mindazt, amit a jó Istenről hallott vagy olvasott. Gondoljátok el, hogy Szűz Mária milyen szent áhitattal beszélt a jó Istenről, hogy gondolt az Ur Istenre, mikor imádkozott, hogyan bízott a jó Istenben a bethlehemi, az egyiptomi, a jeruzsalemi uton, hogyan szentelte meg a kereszttűt. Ó gondoljátok sokszor arra, hogyan hitt Szűz Mária a mennyországban.

Ti tudjátok a szent katolikus hitet, de bizonyára még jobban lehet azt tudni. Olvassatok szent könyveket, hallgassátok a prédikációt úgy, mint Szűz Mária. Nagyon sok a tudatlan. Ezeket nekünk kell tanítanunk! Sok katolikus olyan községben lakik, hol nincs katolikus templom, iskola. Azokat a híveket fel kell keresni, segíteni kell őket, hogy ők is minél jobban ismerjék, szeressék és megtartsák a szent katolikus hitet.

2.

Szűz Mária bűnt nem volt bűn. A mi házukban, családunkban se legyen bűn! Ez az Isten akarata!

Az eredeti bűn folytán az ember hajlamos a bűnre. A sátán pedig ördögi gonosszággal agyarkodik reánk, hogy minket bűnre, igen sokszor nagyon sok és ocsmány bűnre akar csábítani. Mindenkinek a kárhozatba akar ragadni. A pápát, a püspököket, papokat, királyokat, a gazdagokat, szegényeket, az öregeket és gyermekeket egyaránt. A pogányokat, zsidókat és keresztényeket különbség nélkül bűnre akarja csábítani. Ezt tudnunk kell. A világ is tele van bűnnel, bűnös alkalmakkal. Isten különös segítségével nélkül nem is tudunk bűn nélkül maradni. A jó Isten azonban mindenkinél atyai szeretettel ad erős segítséget. Az egyik nagy segítség, hogy nekünk Szűz Máriát anyánknak adta. A jó anya gondját viseli gyermekeinek. Szűz Mária anyai szeretettel oltalmaz, segít tanít minket és imádkozik értünk. Szűz Mária azt a hatalmat kapta a jó Istenről, hogy a kígyó fejét, az ördög hatalmát lábba tiporhatja. Szűz Mária oltalma alatt kerülni fogjuk a bűnt, a gonosz lélek nem közeledhetik hozzánk. A keresztfán haldokló édes Jézus azért mondta nekünk: ime a te Anyád!

Nemcsak a bűnt fogjuk kerülni, hanem megtanuljuk azt is Szűz Máriától, hogyan kell megszentelni az életet. Azokat a szép erényeket, melyeket az Ur Jézus tanított, a Boldogságos Szűz Mária a legszebben gyakorolta. Isten iránti szeretetből viselte a szegénységet, követte Jézust a kálváriáig. Tőle megtanuljuk a munka megszentelését, a tisztaságos szűzi életet, a szegények és elhagyottak iránt való irgalmasságot és azt a nagy szent erényt, hogy *mindenkor Isten szent akaratát teljesítsük „legyen nekem a te igéd, te akaratod szerint“.*

Május havában vigyázzunk még nagyobb éberséggel, hogy még azokat a kis hibákat se kövessük el, melyeket a mindennapi életben majdnem észrevétlenül elkövetünk. Megszokott hibáinkról szokjunk le, főhibáink ellen küzdjünk erős elhatározással. Mindennap végezzünk valami erénygyakorlatot és azt ajánljuk fel, mint virágcsokrot Szűz Máriának.

3.

Spanyolországban sok száz templomot és kolostort romboltak le a bűnös emberek, a katolikus hitnek ellenségei. Ebben a gonosz háborúban 10 püspö-

köt, több ezer papot és apácát, közel egy millió katolikus embert gyilkoltak meg a szent katolikus hitért. Ha ti látnátok a sok szomorú templomot, kápolnát, kolostort, ha ennek a sok meggyilkolt vértanúnak holttestét látnátok, mindnyájan mélységes szomorúsággal sirásra fakadnátok. A spanyol nép nagyon sokat szenvedett a hitért, a spanyolok legnagyobb része nagyon tiszteli a Boldogságos Szűz Máriát. De egy része hanyag volt, megengedték, hogy a bűn terjedjen. A bűn olyan, mint a tűz — valóban pokoli, ördögi tűz — terjed és pusztít mindenfelé. A spanyol érsek az eucharisztikus kongresszuson boldogan mondta, hogy papjai és apácái közül egy sem lett hithagyó, inkább meghaltak, semhogy a szent katolikus hitet megtagadták volna.

Amily gonosszággal rombolták a spanyol templomokat, ugyanilyen gonosszággal tör a bűn a mi lelkünk temploma ellen. Szívünkben ki akarja üzni Jézus Krisztust, ki akarja dobni Szűz Máriát!

Kedves híveim, mondjátok az édes Jézusnak: *maradj velünk!* Maradjatok hűek az Ur Jézus Szentséges Szívéhez! Ne engedjétek, hogy valaki szívetekből kitépje Szűz Mária szeretetét. Ragaszkodjatok a jó mennyei Anyához: Anyám, nem hagyunk el téged!...

Hűségetek jelölül nyujtsatok engesztelést a sok bűnért, mellyel az emberek vétkeznek Isten, a katolikus hit, a legméltóságosabb Oltáriszentség ellen. Most májusban pedig még különösen ajánljatok fel jócselekedeteket engesztelésül Szűz Mária ellen elkövetett bűnökért. Ha halljátok, hogy valaki Szűz Máriát káromolja, végezzetek érte imádságot, ha valaki Szűz Mária ünnepeit megszentelteleníti (Szűz Mária ünnepein az ifjúság ne táncoljon) tartsatok azért böjtöt. A betegek ajánlják fel betegségük szenvedéseit engesztelésül. Milyen szép jutalomban fog részesülni, ki egész életét Szűz Máriának fogja felajánlani engesztelő áldozat gyanánt. Nagyon szép lesz, ha egy fiú azzal a szándékkal akar pap lenni, vagy egy lány apáca, hogy egész életén át Szűz Mária apostola és engesztelő áldozata lesz.

*

Kérek, kedves híveim! mondjátok el ezeket a tanításokat azoknak is, akik ma nincsenek a templomban, különösen az öregeknek és betegeknek. Akik májusban fognak meghalni, vigyék Szűz Mária elé a mi májusi ájtatosságaink virágcsokrait. Azokat a gyermekeket, kik májusban születnek, édesanyjuk ajánlja különös áhitattal Szűz Máriának, ezek legyenek egykor Szűz Mária apostolai.

Már most közlöm veletek, hogy a jó Isten segítségével augusztus utolsó hetében Mária Radnára fogunk zarándokolni. Szeretném, ha minden községből 1—2 ministráns-fiú és esetleg 1—2 márialeány is jönne. Már most takarékoskodjanak, hogy velünk jöhessenek. Ezt a zarándoklatot is engesztelésül fogjuk felajánlani a jó mennyei Anyánknak.

Amint Mária Radnán veletek és értetek imádkoztam, úgy fogok májusban is veletek és értetek imádkozni. Kérek imádkozzatok ti is velem és értelem.

Főpásztori szeretettel megáldalak titeket az + Atyának és + Fiúnak és + Szentlélek nevében. Amen.

Ralea Mihály, a munkásügyek dolgos minisztere

Ralea munkaügyi miniszter nagy tevékenysége a munkásjóléti intézmények körül. A „Munka és Öröm” szervezete érdekes kiállítást rendez Bucurestiben

Bucurestiből jelentik: A munkások május elsejét választották ki az öröm és pihenés ünnepeül; ezt a verőfényben úszó napot a tavasz teljében, a virágzás, a felsarjadás, a lelkek újjáéledése idején; mintegy saját törekvéseinek jelképeként.

De a romániai munkásság számára nem jelentett mindig ünnepet ez a nap, amelyet minden dolgozónak a gondolat tiszta derűjével és az érzés átható melegével kell megülnie. Volt idő, midőn a gond akkora súlyossága nehezédett vállaira, hogy a május elsejei ünnep inkább csak kívánságnak hangoztatására volt alkalom, nem pedig arra, hogy e nap valódi jelentőségéhez képest a megelégtelt szív s a dolgozó rétegek életével, jogaival és kötelességeivel megbékültek valódi örömmünneppé avathatta volna május elsejét.

Szerencsére ez az idő már a múlté.

Az igazság és emberiesség szellemében új politikai rendszert teremtett Őfelsége a király. S e rendszer keretében úgy a munkásság, mint pedig más dolgozó rétegek számára fontos intézkedések történtek, amelyek mind az élet-színvonal emelésének és az általános haladásnak a céljait szolgálják.

Tavaly, a május elsejei ünnepek alkalmával Ralea Mihály munkaügyi miniszter a megvalósítás hatalmas munkatervét vázolta, amelyek évek hosszú sora óta szerepelnek a munkások elsörendű kívánságai között, anélkül, hogy valaha is teljesülésbe mentek volna.

S egy esztendő alatt a munkásélet terén annyi megvalósítás történt az eddigi állandó ígéretések és ígéretek helyett, hogy a munkásság szívében a megelégedés s a boldog reménység derűje ütött tanyát.

Mindez, amit egy évvel ezelőtt megígért nekik a munkaügyi miniszter, teljesülésbe is ment. Sőt a megvalósítások messze túlhaladták az ígéretek határait Ralea munkaügyi miniszter valóságérzékének és munkás erélyének következtében.

Őfelsége a király legfőbb védnöksége alatt számos munkásintézmény indult fejlődésnek

Bucurestiből jelentik: A királyi példát követve, a trón tanácsadói éjjel-nappal munkálkodnak azon, hogy a munkásrétegek számára magasabbrendű életet biztosítsanak.

Mihály Ralea munkaügyi miniszter széleskörű tevékenységet fejtett ki, amelynek eredményeit ismeri és értékeli az egész munkásság.

E hasznos tevékenység megmutatása céljából Mihály Ralea professzor, munkaügyi miniszter megszervezi a „Munka és Öröm” kiállítását, ami június 10 és július 10-ike között lesz Bucurestiben a II-ik Károly-parkban. Ez a kiállítás szemléltetően ismerteti majd, hogy mi minden történt a munkásság érdekében és hogy mivel tölti szabadidejét a munkásság.

Mert nem célravezető napi nyolc órát dolgozni, ha a munkás a szabad idejét nem használja fel a maga és családja javára.

Ralea munkaügyi miniszter attól a gondolattól vezérelve, hogy a művelt munkásság a gazdasági fejlődésnek előnyére van és az általános jólétnek, számos közművelődési intézményt létesített, így könyvtárakat, olvasótermeket, színházat, munkásgyermeket, sport, ének- és zene-egyleteket, stb.

S az eredmény a lehető legkielégítőbb.

A munkásság megértvén, hogy minden,

Amellett, hogy az új rendszer megteremtette az egészséges munkateljesítés előfeltételeit, gondoskodott a társadalombiztosítás tökéletesítéséről, növelte a mesterembereknek nyújtható hitelt és amellett, hogy lefektette ama szababab tervezetet, amely a munkásság nagy-

RALEA MIHÁLY, munkaügyi miniszter

részt olcsó és egészséges lakáshoz fogja juttatni. Mihály Ralea miniszter állandóan támogatja azokat a törekvéseket, amelyek a munkásság lelki életét magasabb színvonalra kívánják emelni.

A Munka és Öröm jelszóra vált.

Május elseje olyan lelkiállapotban találja az egész romániai munkásságot, amely alkalmas e napnak méltó derűs, emelkedett megünneplésére.

ami ebben az irányban történik, az ő hasznát szolgálja. — lelkesedéssel sietett a munkaügyi miniszter tevékenységének támogatására.

De ugyanakkor dícséret illeti meg a mun-

kaadókat is, akik messzemenő hozzájárulásukkal segítették elő ezeket a törekvéseket.

Megemlítésre méltó megvalósítások

A petróleum-, fém-, szövő-fonó- és bányai ipari nagyvállalatoknál valóságos csoda történt a főmegek műveltsége emelésének és a munka védelmének területein.

Igy a román nagyipar a társadalmakat átalakító új idők tökéletes megértéséről tett tanubizonyosságot. Ugyanez a nagyipar a „Munka és Öröm” kiállítás megszervezése alkalmából minden szükséges eszközt rendelkezésére bocsájtotta a munkaügyi miniszternek.

A munkaügyi minisztériumban több értekezlet volt már Cunescu tábornoknak, e fontos munkaügyi megnyilatkozás szervezőjének előnöklele alatt. Résztvettek ezeken az értekezleteken a román-amerikai, az Astra, az Unirea, a Columbia, a Resita, a Mica és más nagyipari vállalatok képviselői. Hasonlóképpen megbeszélések voltak a „Munka és Öröm”-szervezet színházának igazgatójával, építészekkel, mérnökökkel, festőművészekkel, akik a kiállítás technikai és művészeti részének kivételével vannak megbízva.

Meg kell említenünk, hogy maga a munkásság is résztvesz az előkészítő munkában szabad idejének felhasználásával, szakmai, sport- és közművelődési egyesületeinek útján.

Mindebből kiviláglik, hogy új korszak kezdődött a romániai munkásság életében.

A munkaügyi miniszter megajándékozta őket az ő érdekeiket védelmező törvénnyel és örökös annak szigorú alkalmazása felett.

Az állam minden támogatást megad nekik ezzel a feltétellel: szeressék a hazát és a királyt.

A tanoncok előkészítése és felkarolása

A tanoncok gondozása érdekében a munkaügyi minisztérium rendkívüli áldozatokat hoz.

A kiállítás a minisztériumnak e téren kifejtett tevékenységét fényképekkel, szemléltető ábrákkal, térképekkel, statisztikai táblázatokkal, domborművű és szobormintákkal, rajzokkal, festményekkel, szobrokkal fogja visszatükröztetni.

Az a mód, ahogyan a kiállítást rendező bizottság felhívására a nagy- és kisipari vállalatok, a munkások szervezetei, a magántisztviselők céhei válaszoltak, annak megállapítására jogosít fel, hogy a „Munka és Öröm” szervezet teljesítette küldetését és hogy a nagy gonddal tervezett kiállításnak, amelyre meghívták a hasonló munkásszervezetekkel rendelkező külföldi országokat is, teljes lesz a sikere.

S ez minden román ember büszkeségére fog szolgálni.

„Magyar Nők Lapja”

Szépirodalom. Művészet. Divat.

Modern kézimunka és gyermeklap melléklettel, megjelenik havonta háromszor. E pompás kivitelű legszebb magyar folyóirat, új és kíváló írók és írónők ragyogó sorát hívta meg, hogy tolluk és tehetségük tűzét állítsák a magyar család, a magyar otthon és a magyar nő szolgálatába.

A „Magyar Nők Lapja” bensőséges barátja minden családayának, segítő társa és irányítója minden magános nőnek és ifjú hölgynek gondolkodásának.

A lap és tiszta szellem vezeti a „Magyar Nők Lapja” hasábjain megjelenő egyszerű írógárdát, mely Papp Jenő kiváló író és a rádió volt közkezdelt krónikása irányítása mellett még Harsányi Zsolt, Zilahy Lajos, Kodolányi János, Békay János, Ignác Rózsi, Nyírő József, dr. Hosszu Zoltán (színművész és kiváló humorista), Hunyady Sándor, Babay József, K. Lányi Piroška, Hory László és Nyírő László kiváló erők munkáival fogja gyönyörködtetni olvasóit.

Regényei megpróbók és versei mindig a legjobbak. Ajándék akciói továbbra is teljes mértékben folytatódnak.

A „Magyar Nők Lapja” vezetősége becsülettel igyekszik beváltani minden szavát, hogy megteremtse a tisztesség, a szépség és a költészet csodálatos egyegét a társadalom részére. Komoly érdeklődők kérjenek 9 lei postabélyeg beküldése ellenében három példányos mutatványszámot.

Megrendelési hely:

TÖRÖK JÁNOS Oradea, Tășuș, nr. 47.

Hitler beszédének megnyugtató hatása volt Londonban, Párizsban és Amerikában

Az angol külügyi hivatal tartózkodóan nyilatkozott. Rooseveltt az amerikai világkiállítás vasárnapi megnyitásakor válaszol. Chamberlain a jövő héten

Londonból jelentik: Londoni körök véleménye szerint Hitler beszéde nyitvahagyta az utat a nyugati hatalmakkal való békés megegyezésre. A vezérkancellár beszéde kellemes meglepetést keltett, mert a német sajtónak az utóbbi hetekben tanúsított magatartása arra engedett következtetni, hogy a tengelyhatalmak és demokrata hatalmak közötti ellentétekben Hitler kenyértörésre viszi a dolgot. Hitler beszéde újabb alkalmat ad arra, hogy a fennálló vitás kérdéseket békés uton el lehessen intézni.

Az angol külügyi hivatal pénteken este Hitler beszédének elhangzása után, tartózkodóan nyilatkozott. A kancellár beszédének azt a fejezetét értékelték leginkább, amely az angolokkal és franciákkal való békés viszony felvételét kívánja.

Washingtonból jelentik: Hitler vezér és kancellár beszéde Amerikában is jó hatást váltott ki. Itt úgy tudják, hogy Chamberlain a jövő héten válaszol Hitler beszédére. Rooseveltt elnök is válaszolni fog valamilyen formában. Azt várják, hogy a newyorki világkiállítás vasárnapi

megnyitásán tartandó beszédét használja fel a válaszára az amerikai elnök.

Álhír a Rooseveltt, Hitler és Mussolini közti tengeri találkozásról

Newyorkból jelentik: A Newyork Times azt a szenzációs hírt közli, hogy Rooseveltt elnök néhány héttel ezelőtt azt a javaslatot tette Hitlernek és Mussolininek, hogy hármójuk részvételével rendezzenek találkozót a nyílt tengeren vagy valamely semleges szigeten, Hitler és Mussolini — a lap szerint — az amerikai elnök indítványát visszautasította.

Washingtoni jelentés szerint Rooseveltt elnök a „Newyork Times” híradását hivatalosan megcáfolta.

Bonnet francia külügyminiszter tanácskozásai az angol és a lengyel nagykövettel

Párizsból jelentik: Bonnet külügyminiszter pénteken délután Hitler beszédének elhangzása után fogadta a párizsi angol nagykövetet és a lengyel nagykövetet.

Német emlékirat az angol-német flottaegyezmény megszűnéséről

Berlinből jelentik: Hitler vezérkancellár beszédének elhangzása előtt Berlinből repülőgép indult Londonba, Washingtonba és Varsóba. A repülőgépek Hitler kancellár beszédének szövegét vitték az angol, az amerikai és a lengyel fővárosba.

A londoni német nagykövetség a beszéd eredeti német szövegét és angol fordítását eljuttatta az angol külügyminisztériumhoz. Hasonlóképpen Washingtonban is átadták a vezérkancellár beszé-

tárgyalásokba bocsátkozson, — akkor a német kormány erre szívesen hajlandó lesz és örömmel fogja üdvözölni az angol kormány elhatározását.

A német-lengyel barátsági egyezmény felmondásáról is jegyzéket adott át a varsói német követ

Varsóból jelentik: A varsói német követ pénteken megjelent a lengyel külügyminisztériumban és átadta Hitler német birodalmi vezér és kancellár beszédének hiteles szövegét. Ezzel együtt külön jegyzéket is nyújtott át, melynek lényeges tartalma a következő:

Az 1933-ik évben Pilsudszky lengyel tábornagy és Hitler kancellár együttesen elhatározta, hogy a mult politikájával szakítva, Németország és Lengyelország a közvetlen baráti megértés útján keressék egymás között minden ellentétes kérdés megoldását, s az erőszakos módszer alkalmazásáról egymással szemben kölcsönösen lemond. Ez elhatározás alapján 1934-ben 5 évre létrejött a német-lengyel egyezmény, melyet 1939-ben további öt évre megújítottak.

Mégis Lengyelország most legutóbb olyan megegyezésre lépett Angliával, mely célzatai szerint Németország ellen irányul. Viszont a lengyel kormány nem ragadta meg az alkalmat, hogy Danzig ügyében a német kormány által tett ajánlatot megértéssel fogadja, hanem ezt az ajánlatot elutasította. A lengyel kormány az az egymással összefüggő két ténye olyan érthetetlen elhatározás, mely az 1934-iki német-lengyel egyezmény

PÜSPÖK FÜRDŐ MEGNYILT!

Női és férfi tükörfürdők, ujonnan berendezett kádfürdők
nyitva

Iszapfürdők, forró iszapkezelések

Vonat indulás:

Nagyváradról 8 28, 14 órakor
Püspökfürdőből 11.32, 17.12 „

Allandó autóbusz közlekedés

Az angol kormány nem tartja súlyos esetnek a flottaegyezmény felmondását

Londonból jelentik: Angol kormánykörökben különös meglepéssel fogadták azt, hogy Hitler kancellár beszédének szövegét és a német kormány emlékiratát soronkívül jutatták el Londonba. Valószínűnek tartják, hogy az angol kormány válaszolni fog a német emlékiratra.

A Reuter jelentés szerint az angol-német flottaegyezmény felmondását nem tekintik súlyosnak, mert nem aggodnak amiatt, hogy a német hajóépítkezés utól tudja érní az angolok mostani flotta-állományát. Viszont előnynek tartják, hogy a hajóépítkezésekről való kölcsönös tájékoztatások tovább is meglesznek, mert az angol-német egyezménynek erre vonatkozó részét a német emlékirat kifejezetten fenntartotta.

Székrekedés ellen

Leo-Pills, enyhe és mégis biztos hatású hashajtó tisztán növényi anyagokból készül. Leo-Pills 20 esztendeje kitűnően bevált, még idült esetekben is. Kapható: 20 vagy 60 labdacsof tartalmazó csomagolásban.

Leo-Pills

dét, mint Rooseveltt elnök ismeretes üzenetere adott választ. A londoni német nagykövet a beszéd szövegének átnyújtásával egyidőben átadta a német kormányának az angol kormányhoz intézett emlékiratát.

Az emlékiratban a német kormány emlékezteti a brit kormányt, hogy a brit kormány 1935-ben javaslatot tett a német és angol tengeri flotta egymás közötti erőarányainak szerződésbe foglalására. Tette ezt a német kormány azért, mert azt hitte, hogy Németország és Anglia között a háború lehetősége minden időkre kiküszöbölődött. A német kormány tartotta magát ehhez az óhajához, azonban a brit kormány a német óhajnak megfelelő politikától mindjobban eltávolodott. Angliának az új bekerítési politikájával a brit kormány egyoldalúlag eltávolította az 1936 július 18-án kötött német-angol flottaegyezmény alapját és ezzel az 1937 július 17-iki nyilatkozatot is hatályon kívül helyezte. Ezek a megállapítások az 1937 július 17-iki flottaegyezménynek az arányszámokon túli egyéb rendelkezéseit nem érintik és ezeket Németország a jövőben is hajlandó tiszteletben tartani.

Az emlékirat befejező részében a német kormány kifejti, hogy azennel az angol kormány súlyt helyez arra, hogy a német kormánnyal újra

Teleki Pál magyar miniszterelnök és Csáky István magyar külügyminiszter Berlinbe érkezett

Budapestről jelentik: Teleki Pál gróf magyar miniszterelnök és Csáky István gróf külügyminiszter pénteken délután elindult Berlinbe. A magyar államférfiak szombaton délután érkeztek meg a német fővárosba.

Teleki miniszterelnök elutazásakor nyilatkozott a Német Távirati Iroda munkatársának. Elmondotta, hogy utazásuk udvariassági jellegű, de egyben újabb kifejezése a német-magyar szoros barátsági és szövetségi kapcsolatoknak. Magyaror-

szág legutóbbi területi gyarapodása fordulópontot jelent az ország háborúutáni történelemben. Ez is Németország és Olaszország segítő közreműködésével állott elő, s a római és a mostani berlini látogatás e közreműködésért való hála kifejezése is. Nyilatkozatának további részében a tengelyhatalmak és Magyarország együttműködésének hasznosságát és értékét hangoztatta a magyar miniszterelnök.

Gafencu külügyminiszter pénteki és szombati tárgyalásai Párizsban

Rómában csak magánjellegű lesz a miniszter látogatása

Párizsból jelentik: Gafencu külügyminiszter pénteken és szombaton folytatta megbeszéléseit a francia fővárosban. Illetékes körök kijelentése szerint a francia-román tárgyalások nem irányulnak senki ellen sem és nincs szó egyetlen állam bekerítéséről sem. Franciaország és Anglia egyébként bíznak úgy Bucuresti, mint Varsó határozott politikai magatartásában.

Másik párizsi jelentés szerint Gafencu vasárnapi római útjának kizárólag magánlátogatás jellege lesz, a román külügyminiszter azonban alkalmat fog keresni a politikai vezetősémmel való megbeszélésekre.

A külügyminiszter lapja a bulgár hírszélések ellen

Bucurestiből jelentik: A *Timpul* mai vezércikke „Szeljegyzetek a bulgár hírszélésekhez” címmel a következőket írja: „A bulgár sajtó hírszéléseket terjeszt arról, hogy a külföldi közvélemény egyrésze állítólag különös figyelemben részesíti Bulgária területi követeléseit. Ezek a hírszélések csak árthatnak a mai viszonyok között a balkáni államok közötti közeledés érdekében.”

Románia, sokkal inkább, mint bármely más állam, igyekszik barátságos politikát folytatni minden szomszédjával szemben és teljes határozottsággal törekszik szorosabbá fűzni a Balkán-államok közötti kapcsolatokat. Közös érdek, hogy minden balkáni állam nemzeti

függetlensége eszméjének szolgálatába állítsanak valamennyi szomszédos ország egyesített erőit.

Ezt a balkáni érdekközösséget azonban nem lehet megteremteni zavaró kérdések felszínentartásával és területi követelésekkel, amelyeket egy állam sem tehet még vizsgálat tárgyává sem, még kevésbé hajlandó azokat teljesíteni.

A balkáni államok érdekközössége olyan valóság, amellyel csak a békés együttműködésre irányuló akarat egyezik, de nem az olyan küzködések, amelyek — mint ez egyébként a multban is beigazolódott, — hiába igyekeznek a Balkán-szövetség tagállamai közötti szolidaritást megbontani.

Kétségtelen, hogy a Balkán-államok közötti kapcsolatok fejlesztése a szaloniki egyezmény alapján igen hasznos lehet. De a Balkán-szövetségnek olyan surlódások árán való kiszélesítésénél, amely surlódások egymásután irányulhatnak a tagállamok mindegyike ellen, — sokkal fontosabb a mai Balkán-szövetség megerősítése a közös érdekek, a függetlenség és a határok tiszteletbentartásának elve alapján.

Azért a bulgár törekvések, amelyek annyira ellentétesek a Balkán-államok biztonságát támogató elvekkel, semmi eredményre sem fognak vezetni.

Tudni véljük, hogy ezt az igazságot megértették mindenütt, ahol Románia mérsékelt, békés politikáját méltányolják.”

Megnyílt a Budapesti Nemzetközi Vásár

Budapestről jelenti tudósítónk: Mint minden évben, ezúttal is méltó ünnepek keretében nyílt meg pénteken, április 28-án a Budapesti Nemzetközi Vásár. A vásár megnyitására Magyarország kormányzója adta meg az engedélyt, majd a meghívott előkelőségek, akik között ott voltak csaknem teljes számban az ország vezető egyéniségei, a diplomáciai kar tagjai, valamint a külföldi kiállítók képviselői, sorrajárták a vásár hatalmas területén épült szebbnél-szebb kiállítási épületeket és mindenütt az elragadtatás hangján adva kifejezést tetszésüknek, nem egy esetben meglepetésüknek.

Mert a meglepetések hosszú sora várja mindenütt a látogatókat. Ezek között is a legnagyobb meglepetést a vásár keretében rendezett automo-

bil-kiállítás hozta, nem csupán a kis- és közép-kocsik, a teherkocsik, a tüzoltóautók, a terepjárók és a motorkerékpárok gazdagságával, hanem olcsó áraival is. Már a legelső órákban igen sok kocsit adtak el az olasz, az angol, a német, a francia, az amerikai autógyárak és magyar motorkerékpárgyárak, de persze gondoskodás történt arról, hogy minden eladott kocsit helyére nyomban ugyanolyan új kocsit kerüljön, — hogy a vásárlók mindig teljes maradjon.

A legtöbb meglepetést a feltalálók, az ötlettermelők hozták. Talán nincs is olyan árucikk, amelyben ne akadna valamilyen újítás, ami még használhatóbbá, még jobbá és olcsóbbá teszi azokat a tárgyakat és eszközöket, amelyeket a mindennapi életben használunk. Akadt egy olyan gyár is, amely egy hét tonnás óriási prést állított fel a vásáron s a közönség szemeláttára acéllemezekből sajtolta a legkülönbözőbb edényeket és nyomban áruba is bocsátja azokat. Persze olcsó, kapós, hiszen vásárfiának is kiválóan alkalmas az ilyen praktikus áru.

A vásár ezúttal is 11 napig tart és visezonhatatlanul május 8-án este zárul. Az utazási és vízumkedvezményeket biztosító vásárigazolványokat természetesen az utolsó percig árulják országszerte minden utazási és menetjegyirodában és ilyet bárki szerezhethet magának. A látogatóknak legkedvesebb május 8-án déli 12 óráig kell Budapestre megérkezni, de a vásárigazolvány kedvezményeivel május 18-ig lehet Magyarországon tartózkodni.

Adókedvezményt ad a pénzügyminisztérium a kisiparosoknak

Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszter bizottságokot nevez ki a kisiparosok különböző adóosztályokba sorolásának ellenőrzésére. Elhatározták a pénzügyminisztériumban azt is, hogy az adófizetésnél kedvezményeket adnak a kisiparosoknak. Az erre vonatkozó kéréseket a kisiparosok a Kisiparosok Országos Szövetsége útján juttathatják el a pénzügyminiszterhez.

Olasz minisztertanács szombaton

A német hadsereg főparancsnoka
Rómában

Rómából jelentik: Az olasz kormány tagjai szombaton délelőtt 11 órakor a Duce elnöklétével minisztertanácsra ültek össze.

Rómából jelentik: Brauschitz vezérezered a német hadsereg főparancsnoka több napi látogatásra Olaszországba érkezett. A német vezérezered Periani olasz hadügyi államtitkár meghívására ment Olaszországba. Hír szerint Brauschitz Liabiába is ellátogat. Kíséretében van vezérkarának több tagja, valamint a berlini olasz nagykövetség katonai attaséja.

Az Ujjászületési Arcvonal magyar alosztályának vezető- sége ülés tartott Kolozsváron

Kolozsvárról jelentik: Az Ujjászületési Arcvonal igazgatótanácsának és nagytanácsának magyar tagjai pénteken Kolozsváron értekezletet tartottak, a romániai magyarság mai, legfontosabb alapvető kérdéseit egyenként letárgyalták. Hasonlóképpen letárgyalták a legutóbbi összejövetel óta bejelentett sérelmeket. Az Arcvonal magyar tanácsstagjai felelősségük tudatában hozták meg határozataikat a következő eljárásra vonatkozóan.

Az Arcvonal magyar tagozatának társadalmi alosztálya pénteken ugyancsak szűkebbkörű értekezletet tartott. Az értekezleten Bánffy Miklós gróf is megjelent. A szakosztállyal kapcsolatos kérdések megtárgyalása után Koós Károly, a szakosztály elnöke és Albrecht Dezső előadó tett javaslatokat a szakosztály gyakorlati munkájának közeli megindítására.

Minden orvos, orvosnő, gyógyszerész, gyógyszerésznő és vegyész köteles jelentkezni a főorvosi hivatalban összes irataival és katonai okmányaival

A városiak a városi, a megyei a megyei
tisztii főorvosi hivatalban jelentkeznek

Nagyvárad. Saját tud. Dr. Filip Aurél városi tisztii főorvos pénteken reggel nagyfontosságú rendeletet kapott az egészségügyi minisztériumból. A rendelet alapján a főorvos a következő felhívást bocsátotta ki:

A közegészségügyi minisztérium hozzám érkezett bizalmas rendelete alapján felhívom az összes orvosokat, orvosnőket, gyógyszerészeket, gyógyszerésznőket, vegyészeket, vegyészernőket, hogy kedden, szerdán és csütörtökön összes irataikkal, a férfiak katonai okmányaikkal jelentkezzenek. A városi orvosok, gyógyszerészek és vegyészek a városi tisztii hivatalnál, a megyei pedig a megyei tisztii főorvosi hivatalnál tartoznak jelentkezni. Jelentkezésre kötelezettek az összes magánorvosok, bármilyen állami intézménynél dolgozó orvosok, községi orvosok, betegsegélyző orvosok és a sanatóriumokban praksist folytató orvosok is.

A jelentkezések a városi és a megyei főorvosi hivatalban alfabetikus sorrendben történnek és pedig a következőképpen:

A—G kedden 9—12-ig.

H—P szerdán 9—12-ig.

R—W—Y csütörtökön 9—12-ig.

Az intézkedéssel kapcsolatban dr. Filip Aurél főorvos a következőket mondotta:

— A minisztérium utasít bennünket, hogy a legrövidebb időn belül pontos névjegyzéket állítsunk össze a városi és a megyei orvosokról, orvosnőkről, gyógyszerészekről, gyógyszerésznőkről, vegyészekről és vegyészernőkről s ezt a jegyzéket felülvizsgálás céljából terjesszük fel azonnal a minisztériumba. Egyelőre tehát nem áll módomban ebben az ügyben más kijelentéseket tenni.

XII-ik PIUS pápa Üszentsége

magasztos, lélekemelő beszédei, amelyeket pápai legátusi minőségében az az eucharisztikus világkongresszuson elmondott, valamint a róla és magáról a kongresszusról készült több száz gyönyörű

mélynyomatu fénykép emelik az

EUCHARISZTIKUS EMLÉKALBUM

értékét, mely nemrég került Romániában forgalomba és amely megrendelhető az

ECCLESIA könyvkereskedésben

Nagyvárad, Str. Regele Carol II. No. 1

A díszes kiállítású album ára 420 lei, plus 30 lei portó.

A nagy érdeklődésre való tekintettel még ma adja fel megrendelését.

Időszerű kérdések:

Anémet gyarmatok

— Harmadik és befejező közlemény —

Hogy a gyarmatok ma gazdaságilag mit jelentenek a birodalom számára, azt számszerűleg meghatározni nem lehet, de bizonyos, hogy a gyarmatok visszaszerzésével a német nemzeti vagyon hatalmas értékekhez jutna, különösen olyan ipari nyersanyagok tekintetében, melyekből ma behozatalra szorul.

Az elmúlt negyedszázad alatt a gyarmatok gazdasági kiaknázásának a lehetősége hatalmas lendületet vett és a német gyarmatok, amelyekre egykor birtokosaik ráfizettek, vagy csak igen csekély mértékben tudtak kihasználni, ma igen nagy hasznot hoznak jelenlegi birtokosaiknak. Elég, ha a külkereskedelmi mérleget vizsgáljuk. Míg a német gyarmatok kivitele 1913-ban csak 53 millió márkát tett ki, azaz a birodalom 10.8 milliárd értékű kivitelének csak 0.5%-át, a behozatal pedig 57 millió márkát volt, a birodalom 11.6 milliárd márkát kitevő

behozatalának csekély hányada, addig ma, — a táblázat adatait márkára átszámítva — 1934-ben a kivitel 188 millió márkát, a behozatal pedig 141 millió márkát tett ki.

De a gyarmatok értékét nem szabad csak azok számszerű jövedelmezősége szempontjából elbírálni, mert legfőbb gazdasági értékük az lenne a birodalom számára, hogy termelvényeikből az önellátást a lehető legnagyobb mértékben lehetne fokozni. Hogy a német gyarmatok mennyit fejlődtek, arra vonatkozólag elegendő, ha felemlítjük, hogy a „The Banker” angol közgazdasági folyóirat egyik adata szerint a brit vállalkozás egyedül Német-Kelet-Afrikában 25 millió font beruházást eszközölt az elmúlt két évtized alatt és ebből egyben arról is fogalmat alkothatunk, hogy milyen problémák várnak megoldásra, ha ezek a területek újra a németek kezére kerülnek.

A német gyarmatok visszaadásának kérdése

elsősorban a brit birodalom érdekeit érinti és a birodalom felelős vezetői e tekintetben egészen az utolsó időkig a legmerevebb elutasító állásponton voltak. Az angolok a német gyarmatok visszaadását nem annyira gazdasági, mint inkább katonai okokból ellenzik. Katonai tekintetben

főleg a ma Tanganika néven ismert volt Német-Kelet-Afrika veszélyezteteti a brit érdekeket.

Német-Kelet-Afrika megszerzésével ugyanis Afrika keleti partja teljesen brit fennhatóság alá került és így az Indiai-óceán „mare clausum”, azaz zárt brit beltenger lett. Ha ezt a területet a németek visszakapják, akkor a német keletafrikai partokról az összes keletafrikai és indiai tengeri közeledő vonalak oldalozhatók és a keletafrikai légi vonal megszakítható. Sir Henry Page Croft konzervatív képviselő egyik beszédében így vázolta a német gyarmatok visszaadásának a veszélyét:

„A szövetségeseink a gyarmatokat foglalás utján szerezték meg. Arra akarjuk német barátainkat figyelmeztetni, hogy mi a háborút nem veszítettük el. Németország megjelenése Afrikában megsemmisítené az egyetlen előnyt, amit Anglia a háborúban szerzett, nevezetesen a Jóréményesség fokától Indiába és Ausztriába vezető brit kereskedelmi utaknak a bűvárnaszádoktól való biztonságát, valamint az afrikai szárazföldön a délről északra vezető összefüggő légi közlekedési vonalt. A brit mandátum feladása tengeri összeköttetéseinket veszélyeztetné, minnek folytán haditengerészetünkre nagyobb és költségesebb feladatok hárulnának, egyben afrikai légi összekötő vonalunk lenne ketté vágva”.

A nagyhatalmak erőviszonyai Afrikában

A német gyarmatok visszaadásában még nagyobb veszedelmet látott P. Row, a Délafrikai Köztársaság hadügyminisztere, aki szerint a német gyarmatokon újból felállítandó csapatok egész Afrikát veszélyeztetnék és még azt is lehetségesnek tartotta, hogy a délafrikai dominiunió 23 szélességi körrel északabbra fekvő Olasz-Kelet-Afrika gyarmati hadserege is támadólag léphet fel Dél-Afrika ellen. A katonai veszélyt különösen Amery volt brit gyarmatügyi miniszter hangsúlyozta ki, aki számtalan beszédében és nyilatkozatban hívta a brit közvélemény figyelmét Német-Kelet-Afrika visszaadásának hadászati következményeire.

A német gyarmatok visszaadásának kérdé-

se elsősorban afrikai kérdés és az afrikai status quo kérdését ma éppen úgy rendezni kell, mint 1885-ben a berlini Kongó-egyezménnyel rendezték. Hogy az afrikai kérdés és a vele szorosán összefüggő földközi-tengeri kérdés hogyan és mikor nyer megoldást, arra vonatkozólag kétes értékű jóslásokba és találgatásokba bocsátkozni nem lehet. Kétségtelen azonban, hogy e tekintetben nemcsak a hatalmak világ-hatalmi erőviszonyai, hanem helyi erőviszonyok is mérvadók lesznek.

Bár a fekete földrész legnagyobb része az angolok kezében van, illetve a brit hatalmi érdekkörbe tartozik, Afrika legnagyobb katonai erejével a franciák rendelkeznek, akiknek közel 110.000 főnyi, 7 hadosztályt és 2 lovashadosztályt kitevő korszerűen kiképzett és felszerelt színes hadserege áll itt rendelkezésre, míg a bennszülöttekből toborzott, 12.000 főnyi brit gyarmati csapatok zöme csak gyarmati háborúra alkalmas és szétszórt helyzeténél fogva sem alkalmas egy nagyobb arányú hadjárat folytatására. A Délafrikai Köztársaság 4000 főnyi zsoldos hadserege és 11.000 főnyi polgári miliciája csak védelmi célokra alkalmas, a brit reguláris hadseregnek Egyiptomban állomáso-

Egy érdekes levél.

„Igen tisztelt gyógyszerész úr! Örömmel értesítem, hogy a feleségem kigyógyult a Gastro D. orvosságától és nagyon szépen köszönöm a szerkesztőnek, hogy ajánlotta ezt a gyógyszert. Most szíveskedjenek 4 üveggel küldeni utánvét-tel az alanti címre, ezeket az óceán számára rendelem. Tisztelettel Oláh Dánillá, Cici (csokralva) u. p. Gindari.

A Gastro D. gyomor-, epe-, vese-, máj- és bél-betegségek esetében kitűnő hatással van. Orvosok is ajánlják.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lei utánvét mellett Cászár E. gyógyszerárakban, București, Calea Victoriei 124.

zó csapatait* pedig a közlekedési védelmi területeiről elvonni nem lehet. Az olaszok nagyarányú térhódítása és az olasz gyarmati hadsereg gyors és korszerű kiépítése — amelynek keretén belül már 30.000 főnyi fehér és 55.000 színes katona mozgósítható — egy csapásra megváltoztatta Afrika erőhatalmi viszonyait és az afrikai politika súlypontja erős eltolódást mutat Olasz-Kelet-Afrika irányában.

Az olaszok és franciák afrikai erőviszonyainak mérlegelésénél ugyanis figyelembe kell venni azt, hogy míg a franciák az észak-afrikai területeiről sorozott csapataikat egy háborús bonyodalom esetén az európai hadszíntéren való alkalmazásra szánták, addig az olasz gyarmati csapatok kizárólag egy afrikai háború esetén jönnek tekintetbe.

Míg tehát a világháború befejezése óta Afrikában az angoloké és a franciáké volt a döntő szó, addig ma ezt a hegemoniát már Olaszországgal is meg kell osztaniok, amit az is bizonyít, hogy két évi húzavona után formailag is el kellett ismerniök az abesszin császárságot. Olaszország előnyomulása mellett a francia-angol koalíciót sorozatos erővesztések érték: Franco tábornok győzelmével Spanyolország is elveszett számukra, Egyiptom sem az a feltétlenül hű csatlósa többé a brit birodalomnak, mint eddig volt és az olasz pártfogás alatt egyre jobban fejlődő pánarab mozgalom hatása is érezhetővé vált. A németek gyarmati követelései tehát nemcsak a világpolitika viszonylatában, hanem az afrikai helyi viszonylatban sem függenek többé egyedül Anglia jóindulatától és ezzel a körülménnyel már az összes érdekelt hatalmak leszámoltak.

N. E. L.

* Egyiptomban a következő brit reguláris csapatok állomásoznak: 4 gőrgyalogzászlóalj, 2 gárdagyalogzászlóalj, 1 harcikoscszászlóalj, 3 lovasezred, 3 könnyű és 2 lovas üteg, 2 utász-század, 1 rádiószázad és 1 harcikoscs híradószázad, 4 bombázó és 1 felderítő repülő század.

GEREZDI RABAN:

A JEGYES ÉNEKE

Lelkem serkenj! Égi fények
lobbantak fel. Szent reményed
teljesül: jó Völegényed.
Pírban ég az arca. Lásd!

Halkneszű a lépte, jötte.
Titkos. Dobra nem ütötte.
A kigyulladt ég mögötte
vakító piros palást.

S ahogy nesztelen fellebben,
hír két szárnyra, berekben
száll villámnál sebesebben,
átszárnyal a lombokon:

„Lélek, ébredj, itt a Jóság!
Nem álom ez. Szín valóság.
Arca égő virulós ág.
Itt áll már a dombokon.

Tested hőszín gyolcsba bujjon,
mécseid vedd, s a gyűrűsujjon
jeggyűrűd égve kigyuljon:
tisztaságod záloga.

S árkon-bokron, kákán-tüskén
fuss Elébe, okos szűzként
mécseid vidd lobogva tüstént,
másnak hozzád nincs joga!”

Ó, én tudtam. Készen állok.
Mécseid kézben Rája várok.
Ujjamon a drága zálog.
Jertek, nem vagyok irigy!

Jöjjön, ki csak égve tartja
lámpáját, de álljon balra
az oktalan, mert a balga
Hozzá menni nem bír így.

Fussunk! Vágyódva. Serényen.
Dalunk zonglén! Hő reményem,
teljesült. „Szent Völegényem,
fogad, Tiéd e zeném.

Ó, ne vess el! Ugy-e kellek?
Nyughelyül add drága melled,
mert ha Téged átölelek,
minden, minden az enyém.”

Nagyarányu készülődések a XXXV-ik Eucharisztikus Világkongresszusra

A nizzai püspök szerint lehetetlen fölülmulni az 1938. évi kongresszust

Nizza, április hó.
Gounod-utca 6. Hatalmas ötemeletes palota, 55 szobával, tanácstermekkel, lift, telefonközpont, minden szobában telefon, minden emeleten külön titkárság; ez a nizzai eucharisztikus kongresszus központi palotája. A kongresszus ideje még messze van: 1940 szeptember 3-tól 9-ig tart, de a munka már elkezdődött. Mondjuk szabatosabban: beállították. A keretek már megvannak. Minden emeleten egy-egy főosztály. A vezetők kijelölve, titkárai, gépíróik munkára készen. Belépésnél a renseignement, a felvilágosítóiroda. Aki belép a centrumba, bemondja nevét, megkérdezik, kivel akar beszélni. Telefonon kérdezi a központ, óhajt-e ezzel az úrral beszélni? Ha igen, akkor kis cédulet kap: ez a belépőjegy. Pontosan rajta a szoba száma. A lift arra az emeletre viszi, ahova a belépőjegy szól. Nincs folyosókon térférgő ember, nincs zavarva senki más, csak akit keresnek. Minden emelet más-más főosztály: központja természetesen a központi igazgatóság, Monseigneur L'Affitte-el, a kongresszus igazgatójával az élen. A technikai ügyek egy emeletet foglalnak el. Parucci vezetésével a hitbuzgalmi ügyek szintén, nemkülönben a propaganda- és sajtóosztály: élén Marret-el, a kongresszus sajtófőnökeivel. Az egésznek tetején a nizzai püspök, kinek itt a szobája, mellette remek kis kápolnával.

A kongresszus sajtófőnöke, aki félórával ez előtt kocsijával idehozott a Hotel Negrescoból, most jelzi, hogy Rémond püspök úr vár reám, indulhatunk a püspökvárba.

Nem vár ez, hanem gyönyörű pálmaliget egy ideális magaslaton, a legszebb tengerre nyíló kilátással. Rendezett utakkal, gondozott virággyűgyekkel. Még idiom sem volt a természet e ragyogó szépségében gyönyörködni, amikor feltáru a szalon ajtaja s megjelenik Paul Rémond, nizzai püspök. Eleven, katonás tartású. A háborúban katonatiszt volt. A géppuskásosztagnál szolgált. Kapitány lett, ma tiszteletbeli generális. Szalonjában ott van nagy katonaképa. Még Budapestről ismerem, az eucharisztikus kongresszusról. Amikor meglát, szinte megrohanják budapesti emlékei.

A budapesti eucharisztikus kongresszus emléke

— Még ma is lenyűgözve fogva tartanak — kezdi Rémond püspök úr — a budapesti eucharisztikus kongresszus csodálatos emlékei. Aki egyszer látta, az nem fogja elfelejteni soha! Azok a felvonulások: A Dunán villanyfűzéses hajók, mögötte a csodálatosan megvilágított hegyek, a parton az imádkozó fáklás hűvek. A ragyogó fényben úszó Eucharisziát vivő hajó. El sem lehet képzelni. Azután az az éjszakai szentségimádás, mélyes csendjével és alázatos áhitatával. Milyen szép volt ez! No és az ünnepi processio Őszentésgével, akkori bíboros államtitkárral az élen. Oh, én nemcsak láttam ezt, én jól meg is néztem mindent, hiszen jövőre nekem adatott a kegyelem, hogy Nizzában előkészíthessem a XXXV-ik eucharisztikus kongresszust. Jól megnéztem a budapestit és meg vagyok győződve, hogy azt fölülmulni lehetetlen, legfeljebb csak utánozni lehet.

Megköszönöm Őexcellenciájának kedves szavait s megkérdezem, miként alakította ki a jövő évi eucharisztikus kongresszust itt ezen a helyen, ahol a tenger végtelensége, a tengerpart világszépessége, az öblöt körülkoszorúzó hegységek másképpen adják a természeti szépségeknek azt az adottságát, amelyért a világ minden részéből eddig is idejtek az emberek, hogy a természetet e csodájában gyönyörködhesse?

Hajókörmenet 60 kilométeren

— Valóban a természet szépsége adta van. Csak éppen annyit rendezünk, amennyi szükséges ahhoz, hogy például az esti hajós körmenet emléke tartósan megmaradjon a lelkekben s a lelkek áhitatát méginkább fokozhassa. Cannesból indul majd el ez a nagyszerű körmenet, élén az Oltárszentéget vivő hajóval, kísérve a ragyogóan kivilágított flottától egészen Mentonig, mintegy 60 kilométeres fronton. A közbenső városok lakói a tengerparton

térdepelve köszöntik az elvonuló hajórajt. A környező hegyek ragyogó fényben, a villák kivilágítva, a harangok zúgnak, a nép énekel és imádkozik. Amit a modern tudomány csak adhat, abból annyit használunk fel, amennyi az ünnepség áhitatát emelheti. Ez a csütörtök este a Cote d'Azur nagy imádságos éjszakája lesz.

— Az áhitat: ez a legfontosabb. A lelki élet kimunkálása: ez a legértékesebb. Budapesten nagyon meghatott az ifjúság közös szentáldozása, melyen ott százezen vettek részt. Ez Nizzában csütörtökön reggel lesz megtartva, melyen hisszük, hogy nemcsak francia fiatalság, hanem a külföldiek is igen nagy számban vesznek részt.

— Pénteken este tartják meg az éjszakai adorációt. A tengerparton, az Albert-kertben hatalmas kivilágított oltár emelkedik, tűzben égő kehellyel, fölötte a lángoló szent ostra. Idesereglenek majd a világ minden részéből idezarándokolt hűvek: keletről és nyugatról, ifjak és öregek. Itt egyesülnek az Oltárszentéget nagy egységében, aminthogy kongresszusunk jelszava:

„Eucharistia principium unitatis.“

— Vasárnap reggel lesz a nagy pápai mise, melyet a pápai legátus mond, annak minden liturgikus szépségével s az általános szent áldozással. Reménykedünk, hogy miként Buenos-Ayresben és Budapesten, úgy Nizzában is hallhatjuk majd Őszentégsé szavát. — Délután szentséges körmenet fejezi be a kongresszust; a Promenade des Anglais-n felvonul a menet, az ifjúság pálmával, rózsakoszorúkkal, virággal kezűkben. A világ katolikus frontarcosai csak úgy felvonulnak, mint az egybegyűlt nemzetek zarándokai.

250.000 külföldit várnak

— Csak a külsőségeket említettem, pedig a kongresszus pár napja csak megkoronázása annak az adorációnak, melyet már most elkezdünk iskoláinkban, plébániáinkon, intézeteinkben, kollégiumainkban. Ez a belső lelki megmunkálás csak úgy folyomathat van, mint az előkészületek a kongresszusra érkezők fogadására. Nizzának és környékének rendkívül nagy a befogadóképessége. Úgy tervezük, hogy 125 ezer zarándokot Nizzában helyezünk el, 125.000-et pedig Cannes és Menton közötti szállodákban. Nem beszéltem természetesen a franciák elszállásolásáról, melyről szintén a legteljesebb gondoskodás történik. A vasúti forgalom Cannes és Menton között a legkitünőbb lesz, úgy-hogy pár perc alatt mindenki ott lehet az ünnepség központjában. A villamos, az autóbuszok és az autók tízezrei mind-mind a kényelmet szolgálják. Mi rendez körülmények között a világforgalomra vagyunk berendezkedve: hát még a kongresszus idején, amikor az egész világot idevárjuk.

„Egészséget!“ szóval kell befejezni a hatóságokhoz intézett iratokat

Tálaru királyi helytartó rendelete a hivatalos köszöntési formáról

Kolozsvárról jelentik: Szamos-tartomány királyi helytartója, dr. Tálaru Coriolan, a köztisztviselők köszönésére és a hivatalos levelezési formáról vonatkozólag az alábbi körendeletet intézte a hatóságokhoz:

Miként köztudomású, a Nemzeti Ujjászületés Frontjának megalakítását elrendelő törvény és annak működési szabályzata előírja, hogy a hatóságok és köztisztviselők tisztviselői a Front köszöntési módszere szerint felemelt jobbkaral és az „Egészséget!“ (sánátate) szóval köszönjenek.

Azoknál a tisztviselőknél, akik a Nemzeti Ujjászületési Front tagjai, ez a köszönési mód hivatalon kívül, tehát az után is, kötelező.

Kérjük tehát, szíveskedjék rendeletben közöl-

Már csak május 8-ig tart a

Budapesti Nemzetközi Vásár

1500 kiállító, 9 külföldi állam részvételével. — Saját rádióleadó állomás. - Divatszínház. - Számos ipari és közüzemi külön csoport.

50% utazási kedvezmény

Ervényes Magyarországon Budapestre április 18-tól, május 8-ig, vissza április 28-tól május 18-ig. A 37 külföldi államban érvényes vasúti és egyéb menetdíj-kedvezmények részleteit a vásárigazolvány ismerteti. Érvényes utlevél és vásárigazolvány felmutatása ellenében

vízummentes határátlépés április 18-tól május 8-ig.

A vásárvízum május 18-ig jogosít bárkit magyarországi tartózkodásra. **Vásárigazolvány** egyenként 120 lejért kapható a „Románia“ utazási iroda és a **Wagons Lits-Cook** iroda összes fiókjainál.

Őexcellenciáját igen sokan várják. Megköszönöm szíves információit és a püspök úr azzal becsát el, hogy azon az ebéden, melyet ő ad a Nizzában egybegyűlt külföldi újságírók tiszteletére, megtalálkozunk. A rendezőség úgy intézkedett, hogy csekélyeségem, mint a Confederation Internationale des Redacteurs en chef újonnan megválasztott elnöke, Rémond püspök úr mellett üljek és hallgassam ennek a csupa lelkesedéssel és agitativ erőből összetett gyűlésnek fejtegetéseit:

— Nem a természeti szépségek és nem is szállodai elhelyezés kényelme az a szempont, mely Nizzát méltóvá tette arra, hogy az Eucharisztikus Kongresszus színhelye legyen, hanem a lelki életnek az a bensőségessége, amely itt felolvad az Oltárszentéget imádatában. Rengeteg nálunk a napáldozó, Nizzának és a Cote d'Azur hitélete csak újabb és döntő bizonyítéka annak, hogy Franciaország nem Isten- és Egyházellenes s az emberek nem antiklerikálisok. Szeretném, ha eloszlana külföldön ez a tévhit. Hűveink szeretik Egyházukat s még a más vallásúak is a legnagyobb tisztelettel a legszívélyesebb jószándékkal viseltetnek elgondoláink iránt — mondja Msgré Rémond.

H. J.

ni az alárendelt hatóságok és ügyosztályok személyzetével, alkalmazkodás végett a fenti intézkedéseket, tekintettel arra, hogy az állami és hivatalos intézmények alkalmazottainak kell példával előljárniuk a többi állampolgárok előtt:

Kérjük egyben elrendelni azt, hogy bármilyen hivatalos levelezés, akár főhatóságoktól alárendelt hivatalokhoz, akár alantaszervek felsőbb hatóságaihoz intézett jelentésről van szó, az „Egészséget!“ (sánátate) szóval záruljon, amit a megfelelő aláírások követnek.

— „Egészséget!“ — fejezi be a kormányzó tartományi körzethez tartozó megyei hatóságokhoz küldött átiratát.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900. fél évre 450. negyed évre 225. egy hóra 75. le.

Magyarországon: Egész évre 50 P. fél évre 25 P. negyed évre 15. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037

Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr. Sulyok István.

Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza.

Boldogasszony hónapja: köszöntünk

Május, Boldogasszony orgonavirágzás, szépséges hónapja, szeretettel, bizalommal, hittel köszöntük. Ceodálatos szépségű májusnak hajnali üzenetével új akarásokra, új alkotásokra lendül az építésre vágyó emberi gondolat és izmos kar.

Május elseje munkásünnep, ámde nemcsak a munkásé, hanem a munkaadóé is, mert ezen a napon együtt örülnek annak, hogy építettek, dolgoztak, termeltek, alkotásokat hoztak létre s a munka ritmusával tették gazdagabbá az emberi életet. Megnyilatkozik ez a kenyérben, amit szelre szel az ételosztó szerető kéz, s a szeretetben, ami ott ragyog a májusi napfény sugárkévéiben is.

Kenyer és szeretet ezek a boldog élet alapjai, nélkülük nincs békeesség; s Május tavaszi napja sem sugározhat olyan erővel, ha e két fontos létalap tükre fel nem erősíti fényét.

Május, tündérszép hónap, Isten hozott!

Te vagy a Szűz Anya hónapja, s a harangok hangja áhítatra hívja a hívek ezreit, hogy imádósgócs lelkükből zengjen az ének:

„Boldogasszony Anyánk...”

Te vagy a virágfakadás hónapja s a virágból gyümölcs érke és új élet fakad.

Te vagy a munka hónapja, századok óta első napodon ünneplik a világ munkásai a munka diadalát.

Hít és Munka, — szeretet és termékenység ölelkeznek május elsején, s templomokban, ligetekben, erdők tisztásain, hegyoldalak lankáin dalok szarnyalnak az égig, amelyek mind Május szépséges eljövételét zengik.

Megállnak a gépek, a malomkerekek, a szerzőmunkát letezik a kérges kezek május elsején, hogy a tavaszi ujjászületés napján egy gondolatban ünnepljenek. Romániában hivatalos munkaszünet is van május elsején, csak kevés ország akad, ahol ne lenne a kikelet hónapjának első napja törvényes ünnep.

A munkásünnep keletkezése a történelem szerint 1531. május elsejére vezethető vissza. Ekkor tiltakoztak ugyanis első ízben a világ munkásai az olaszországi Lucca városkában, (ahol nagy selyemszövőde volt) a munkásság kihasználása ellen. Ekkor követelték a bérminimum megállapítását is. Később, — ötven évvel ezelőtt, — 1889-ben a párizsi kongresszuson emelték aztán igazi jelentőségűvé május elsejét, amikor is a munkásság hivatalos ünnepnapjává avatták.

Az idej május elsejét is lelkesedéssel, hittel, bizalommal ünnepli meg a világ munkássága: az is, aki dolgozhatik és az is, aki hónapok, sőt esetleg évek óta munka nélkül létezik. S a templomokban és a ligetekben felhangzó, Májust köszöntő ének hangjaival az az óhaj száll az ég felé, bár ez az idej május volna az utolsó, amelyik háborús feszültségektől telített s az eljövendő májusok nyugodt és boldog munkálkodásban, békeesség életlehetőségek között találják a világ népeit.

Ebben a reményben köszöntünk. Május, Boldogasszony Anyánk szépséges hónapja.

Huzella Ödön.

A NAGYVÁRADI PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁG MEGKEZDTE A KISKERESKEDŐK ÉS IPAROSOK KÖNYVVEZETÉSÉRŐL SZÓLÓ RENDELET ELLENŐRZÉSÉT. A nagyváradai pénzügyigazgatóság megkezdte a kiskereskedők és kisiparosok könyvvezetéséről szóló rendelet ellenőrzését. Ugyanis a rendelet szerint azok a kiskereskedők és kisiparosok, akik 5 ezer lei jövedelem után vannak megadóztatva, nem tartoznak könyveket vezetni. Azok a kiskereskedők és iparosok, akik 50000 lei és azon felüli jövedelem után fizetnek adót, kötelesek a törvény értelmében április elsejétől visszamenőleg a könyveiket rendszeresen lefektetni. Főkönyvet azonban csak a részvénytársaságok és a bankokkal együtt dolgozó cégeknek kell vezetniük.

Országos vásár. Szalárdon az országos állat-és kirakodó vásár május 3-án, szerdán lesz.

Az angol kastélyokhoz

CSAKIS ÉRTÉKES TÁRGYAK ILLENEK

Az arisztokraták pedig, akik ezekben a kastélyokban laknak, csakis disztíngvált parfümöt használnak.

„Old Sandal Water” az angol arisztokrácia kedvelt toalettszere volt és az ma is.

„Old Sandal Water” — csakis a „vitorlással” valódi — több, mint illatos kölnivíz. Hála a természetes ébenfa, cédrus és egyéb exotikus fakivonatoknak, „Old Sandal Water” üdítő és mindenekfeletti különleges illatu.

Most az ország minden szaküzletében „Old Sandal Water” kapható.

Old Sandal Water

TÖBB A KÖLNIVIZNÉL

Lady GYÁRTMÁNY

Uj vezetőt kapott Szamos megye állami építészeti hivatala. Ds. Saját tud. A szamosmegyei állami építészeti hivatal eddigi főnökét Szilasi főmérnököt a helytartósághoz rendelték be. Helyébe a hivatali volt helyettesét, Szabó Béla főmérnököt nevezték ki az államépítészeti hivatal főnökévé.

HÁROMSZÁZ ELSŐÁLDÓZÓ. Temesvár. Saját tud. Nagyszabású keretek között tartják meg ezidén a helybeli közfővárosi plébániában az első szentáldozási ünnepséget. Az elsőáldozásokat ebben a városrészben nem iskolánként, hanem egyszerre tartják meg s az Oltárszentséget így háromszáz elsőáldozó — fiú és leány — egyszerre veszi magához első ízben. Az első szentáldozást Pacha Agoston dr. megyéspüspök osztja ki, akinek kívánsága szerint Metzger Márton dr. prépostplébános felszólította az elsőáldozók szüleit és hozzátartozóit, hogy a gyermekekkel együtt járuljanak a szentségekhez. Az ünnepség, amelyet május 14-én a Miasszonyunkról nevezett Iskolánövérk intézményeinek sportudvarán megy végbe, így nagyszabású katolikus manifesztaó lesz, amelyre plébánia és egyházközség, iskolánövérk és hitoktatók egyaránt megteszik a kellő előkészületeket.

MEGFELLEBEZTE AZ ÜGYÉSZSÉG A GROSS CAGERO-ÍTÉLETET. Bucurestíbi jelentik: Megirtuk annak idején, hogy a bucurestíi ítéletábla mérsékelte az ilfovi törvényszék ítéletét a Gross Cagero-ügyben. A mérséklő ítélet nem emelkedett jogerőre, mert azt a táblai ügyész megfellebbezte. Fellebbezést adott be az ítélet ellen a Banca Nationala is, amely fenntartotta 53 millió leies kártérítési igényét a tábla által megítélt 2 millió leies kártérítéssel szemben.

MÁJUSI AJTATOSSÁGOK A NAGYVÁRADI PREMONTREI TEMPLOMBAN. Vasárnap, ünnepnap, kedden, szombaton este fél 7-kor van a szentbeszéd litánia keretében. A többi nap este 7 órakor. Május hó 4-én, a hó első csütörtökén este 11 órától éjfélig Szentóra. Május hó 7-én szentségimáadás reggel 7 órától este fél 8 óráig.

Lapunk legközelebbi száma, a hétfői munkaszünetes nap után, kedden a rendes időben jelenik meg.

HORVÁTH IMRE UJ VERSKÖTETE. A napokban jelenik meg Horváth Imre, az Erdélyiszerele jól ismert nevű nagyváradai költő új verskötetete. Olvasóink előtt nem ismeretlen Horváth Imre neve, akinek legtöbb, főnom, poétikus verse lapunk hasábjain jelent meg. Uj kötetéből, melynek részletes ismertetésére még visszatérünk, mutatónba közlünk egy szép költeményt.

* A fejtájás és a migrén, akkor, ha ezek a bélműködés és a gyomoremésztés zavarából erednek, gyakran már egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz használata után is megszűnnek. Kérdezze meg orvosát.

Időjárás

A bucurestíi időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Keleti szél, felhőátvonulások, több helyen eső és zivatar. A hők tovább száll

* Székrekedésnél és emésztési zavaroknál, valamint az ezekkel kapcsolatban fellépő vértódlásoknál, fejfájásnál, álmatlanságnál és általános rosszullétnél igyunk reggel éhgyomorral egy pohár természetes „**Ferenc József**” keserűvizet, mert annak hashajtó hatása gyors, biztos, alapos és mindig kellemes. Kérdezze meg orvosát.

Kényszerleszállást végzett Island szigetén egy orosz szovjet repülőgép, szárnyai összetörték. Neyorkból jelentik: A Moszkva nevű repülőgép, amely Moszkvából Izlandon és Grönlandon át leszállás nélkül akart eljutni Amerikába, a Szent Lőrinc öbölben, Miscou Island szigetén kényszerleszállást hajtott végre. A gép megrongálódott és a két repülő könnyebb éérülést szenvedett. A hír vétele után a washingtoni szovjet ügyvivő repülőgépen azonnal felkutatásukra indult. — Az orosz repülőgép újabb jelentés szerint, súlyosan megrongálódott, szárnyai összetörték és motorjai közül csak egy működik. A repülőgépet vezető egyik pilóta bordatörtést szenvedett, a másik sértetlen maradt.

MEGHALT TÖKÉS ANNA ÉDESANYJA. Budapestről jelentik: **Tökés Anna** édesanyja, özvegy **Tökés Imréné** a magyar fővárosban váratlanul elhunyt. Az elhunyt uriaszony marosvásárhelyi származású.

A bérlők májusi tájékoztatója. A májusi bérvégnyed a tulajdonos és bérlők között semmilyen változást nem hozott. A bérosszeg felemelésére semmilyen törvényes alap nincsen. Az adónak 20 százalékkal való emelését nem lehet a bérlőkre áthárítani. Egyébként is ez az emelés a bérosszegnek legfeljebb 2-3 százalékát jelentené. A mellékjárulékok tekintetében szintén nincsen változás. Jogerős bírósági ítélet nélkül bérlőből senki semmilyen címen és senki által sem tehető ki. A felmondás lehet havi, negyedévi, vagy félévi. A havi felmondás elsején vagy 15-én eszközölhető, a negyedévi vagy félévi felmondást a negyed 8-ik napjáig kell eszközölni. A költőzködés első napja május 2. A nagyobb lakások egy része és az üzlethelyiségek május 3-án adandók at. A bevonult katonák családjai nem kötelesek elköltözni, valamint az sem, aki ilyen lakást bérelt ki. Nyomatékosan felhívjuk a bérlők figyelmét, hogy kitöltetlen bérlői szerződést ne írjanak alá, hanem kössék ki, hogy a felmondás tekintetében a városi lakásbérlési szabályrendelet alkalmazandó. Ezerint minden béremelés 1 évi meghosszabbítást jelent. Részletes információt nyújtunk az iródban, Nagyváradon, Str. Rimánóczy 12. Bérlők Szövetsége.

MEGHALT A FERENCSIK-FIU IS. Máramarosziget. Saját tud. A tragikus körülmények között pár nappal ezelőtt elhunyt örv. **Ferencsik Györgyné** fia, aki a máramaroszi-gei kórházban feküdt kezelés alatt, meghalt. Csütörtökön temették.

Teljes erővel folynak Szamos megye területén az utépítési munkálatok. Dés. Saját tud. Szamos megye területén mintegy száz kilométeres az az utüzlet, amely a bucaresti-halmi műúthoz tartozik. A munkálatokat két irányból folytatják. Az egyik rész Kienyirestől halad Dés felé, a másik szakasz Alsózsuk felől megy Désre. A munkálatok az ősz folyamán teljes befejezést nyernek.

XII. PIUS PÁPA arcképe szép kiállításban, nagy alakban, kartonra nyomva megjelent. Portóval együtt mindössze 30 lei. Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján is.

LELEPLEZTE AZ AMERIKAI RENDŐRSÉG AZ ÉVEK ÓTA MŰKÖDŐ BŰNSZÖVETKEZETET. *Newyorkból jelentik:* Philadelphian már hosszú évek óta működik egy titokzatos bűnszövetkezet, amelyik rettegésben tartotta az egész várost és környékét. A rendőrségnek most sikerült kézrekeríteni a banda fejét, **Cezár Valentin** — személyében, aki jelenleg kisebb kihágásért 4 hónapos börtönbüntetését tölti. A rendőrség megállapította, hogy a bűnszövetkezet a rablások és szélhámoságok egész sorozatát követte el és működése alatt több mint száz ember életét oltotta ki.

Leütötte a csendőrt a megszökött rabló. Szatmár. Saját tudósítónktól. Marintan László kisgércsei földműves, Avasujváros határában felkerekedett Bumb Mihály kányaházi földműves szekere. Bumb utközben elmesélte, hogy az avasujvárosi vásáron 3500 leiert eladott egy lovat, a pénzt azonban — mondta sajnálkozva — adóba kell fizetnie. Éjszaka Marintan a szekéren Bumb Mihályra támadt, késével összezurkálta és kirabolta. A vérben fetrengő Bumbot csak reggelfelé találták meg a járőkelők. A csendőrség napok mulva elfogta Marintant és az ügyészség fogházába akarta szállítani. A megtermett földműves azonban összekötött kezeivel leütötte a kísérőben levő csendőrt és elmenekült. Marintant a mai napig sem sikerült kézrekeríteni. A törvényszék távollétében most háromévi börtönré ítélté.

Fizetik Szatmáron a nyugdíjakat. Saját tud. A szatmári pénzügyigazgatóság a pénzügyminiszterium rendelete értelmében hétfőn kezdik meg a nyugdíjak kifizetését. A nyugdíjasok illetményét az első és második számú adóhivatal folyósítja, míg a pénzügyigazgatóság főpénztárnál azokat fizetik, akiknek illetményét letiltás terheli.

* **Orvosi hír.** Dr. Klein Gyula orvosi rendelőjét Nagyváradon a Str. General Holban 38 alól a Bratianu-u. 69 alá helyezte át. Rendel bel- és női betegek részére délelőtt 10-12-ig és délután 6-8-ig.

A KOMMUNIZMUS ALDOZATAI EMLÉKRE EMLÉKMŰVET ALLITOTTAK SZATMÁR MEGYÉBEN. Saját tud. Húsz év előtt, a kommunista forradalom idején Szatmár megyében is több egyént kivégeztek a vörös csapatok. Így Hoba községben meggyilkolták Szilágyi bikói lelkész, valamint több katonát és polgári lakost. A községben a vörös rémuralom áldozatainak emlékére emlékművet állítottak, amelyet vasárnap délután 3 órakor nagy ünnepség keretében avatnak fel.

Felhívás. Felhívjuk a nagyváradi építész-mérnök, építő és kőművesmestereket, hogy az új adózási rendszer végett az 1939 április 1-ig, valamint az ezután vállalt munkákról deklarációkat kell benyújtani az illetékes kerületi adókontrollorhoz, melynek utolsó terminust 1939 május 1. Mindenben felvilágosítást nyújt a nagyváradi építőiparosok szövetsége, Str. Alexandri 13. — Ugyancsak felhívjuk a nagyváradi szobafestő iparosokat, hogy az utcai és udvari homlokzatokat a mérnök-hivatal által előírt színűrt „kaki” (zöldes sárga) színre kell festeni. Felvilágosítást ad az építőiparosok szövetségének irodája, Nagyvárad, Str. Alexandri 13. Elnökeég.

HARMINCÖTMILLIO 90 EZER LENGYELORSZÁG LAKOSAINAK SZÁMA. Varsóból jelentik: Most tették közre a legutóbbi lengyel népszámlálás hivatalos adatait. Az adatok szerint Lengyelország lakosainak száma 1939 január elsején 35 millió 90 ezer volt. 1938-ban a lakosok száma 37.271-gyel gyarapodott.

Zürichi zrlat. Párizs 11.79. London 20.83 fél. Newyork 445. Brüsszel 75.65. Milánó 23.40. Amsterdam 238.10. Berlin 178 fél. Varsó 83.75. Belgrád 10. Bucaresti 325.

A nyitl utcán kiraboltak egy szatmári lakost. Szatmár. Saját tud. Vakmerő rablótámadás történt Szatmáron a Chendi-utcában. Simon György fuvaros munkájából a késő esti órákban tért haza. A Chendi-utcán, az egyik sötétebb részén, három ismeretlen egyén állta el az útját. Simon megkérdezte tőlük, hogy mit akarnak, mire a zord atakok a pénzt követelték. Simon nem ijedt meg támadóitól, hanem szembezállott velük. A három egyén azonban a fuvarost a földre teperte és súlyosan bántalmazta. Ezután kivették zsebéből ezer leit tartalmazó pénztárcáját és elmenekültek. A rendőrség megindította a nyomozást.

Temetés. Tóth István 65 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése április 29-én volt a Rulikovszky-temetőben. (Caritas.)

Megsúgom, hogy... Baselben hatalmas nyilak meg a napokban. — Luganóban a Paraszbecsület premierjének ötvenéves jubileuma alkalmából díszelőadás lesz, amelyen Mascagni fogja dirigálni diadalmas operáját. Az előadás valószínűleg július 10-én lesz. Junius első napjaiban a luganoi csodaszép parkban egymásután háromszor színr kerül Shakespeare gyönyörű mesejátéka, a Szentivánéji álom. — Velencében a sok gyönyörű látványlón kívül megnyitl április 25-én Paolo Veronese-nek gyűjteményes kiállítása. Bresciában is lesz idén a Palazza Toslóban egy gyönyörű képkiallítás, továbbá Milánóban, ahol a Palazzo Dell'Arteban május 9-étől szeptember 30-áig Leonardo da Vinci fémüve, fogják kiállítani, de bemutatják Leonardo da Vinci által konstruált gépmodelleket is. A hét végén kezdődtek meg a firenzei ünnepi játékok. Legelőbb a Trubadur kerül színr Volpival, míg a dirigens Guy lesz. Színrekerül operák közül: Tell Vilmos, ezután a Bolygó hollandi, több szimfonikus koncert lesz és ballet-előadás. Dirigálni fog Molinary, Marinuzzi és de Sabata. A Bazilikában előadják a Verdi requiemet és a Máté passiót. Vendégszerpelni fog a híros montecarlói ballet és színrekerül a Lear király. Erdekes kiállítás nyilik meg május 6-án a Nemzeti Szalonban, amely a legjobb propagandája lesz a Balatonnak. A kiállítók között szerepelnek: Aba Novák Vilmos, Pólya Iván, Hollós Mattioni Ezer, Freytag Zoltán. — Végül: a kolozsvári Thahila teljes együttese temesvári vendégjátékai után május 11-én kezd meg háromhetes nagyváradi szezonját.

Tavaszi rádöbbenés

Több hónapon át nem éltem. Bármilyen hihetetlenül is hangzik — így volt.

Nem éltem: a szó felszínesebb, de kézzel foghatóbban életet jelentő értelemben. Nem láttam a téli napok vakító fehérségét, nem hallottam a szának csilingelését s a hóhelyek hullásának halk, olykor nesztelen nesztét. Karácsony éjszakáján nem hallottam az éjjeli misére hívó harang szavát és nem láttam a betlehemesek jelképes jászolát. Szilveszter estéjén nem jutott el betegágyamig az övet búcsúztató s az új esztendőit köszöntő legények vidám kurjongatása... S ha odakint néha-néha ki is sütött a nap, az csak úgy villant be tudatomba, hogy a velem szemközti lévő fal egy árnyalattal világosabb lett. És nem láttam később a jégből szabott, kemény kényszerzubbonyából szabadult föld lomha nyújtózását s a világ lassú tavaszraébredését.

De éltem a szó mélyebb, súlyosabb értelmében: éreztem a fájdalmak valóságát, vergődtem a lázalmok örült kavargásában és láttam elővtem, meg mögöttem, meg körülöttem mindenütt az örvényt, melybe olykor már-már beleszédültem.

S amikor végre, hosszú hónapok után újra élni kezdtem s szédültem és imbolyogva kileptem az utcára, valami különös, első pillanatban megmagyarázhatatlan érzés fogott el. Nagyon kicsinek, nagyon egyedülállóknak s nagyon idegennek éreztem magam ebben a számomra egészen idegen világban. Ugy éreztem, hogy kigúnyol, kikacag s valami bosszantó vállveregetéssel semmibe sem vesz ez az egész lüktető, rohanó, pompázó tavaszi élet; idegen volt — és roppant fölényes volt — a villamosok vidám csengőcsörgetése, a rügyekbe pattant fák friss, mosolygós tavaszi zöldje, a férfiak naftalanillatú, könnyű felöltője s a nők ragyogó, tavaszi ruhakölteményei...

Ha valaki érezte valaha azt a lelkieg oly lealacsonyító és fizikailag szinte egész kicsire összehúzóító érzést, amit a németek „Minderwertigkeitsgefühl”-nek neveznek, az körülbelül sejtethi, milyen volt ez a lelki állapot. Hangsúlyozom: csak sejtethi, mert megérteni, akkor nyomban, én magam sem tudtam. Csak később, egészen váratlanul jöttem rá a magyarázatra.

Hirtelen — ugyanis — mintegy villámlás-szerűen eszembe ötlöttek a költő szavai:

„Csak egy fölény van: az egészség fölénye...”

S egyszerre, ebből az egyetlen mondatból megértettem mindent. Megértettem, hogy ez az egész, idegen, hivalkodó világ itt, a maga megvető gúnnyával és lenézésével: az egészség fölénye. És éreztem, éreznem kellett, hogy valóban ez az egyetlen, igazi fölény. Mert ez az egy minden más fölénynél hatalmasabb, lejutóbb, porbatipróbb. Minden más fölény: a szépség, az új ruha, a társadalmi helyzet, a pénz és — bármily profánul hangzik, de akkor úgy éreztem! — talán még a szellem fölénye is csak al-fölény.

Ezt talán nem is értheti meg más, csak az, aki egyszer, igazán érezte ennek az egy fölénynek hideg, porbaszító — fölényét.

Fodor Viola.

Rosszul lett a temetésén és pár órára rá meghalt Máramaroszigeten egy fiatal nő. Saját tud. Tüzes Anna 30 éves máramaroszigeti leány Fodor György temetésén hirtelen rosszul lett. A leányt lakására szállították, ahol pár órai szenvedés után meghalt. A szíve ölte meg.

Tudomásul. Kényszerűségről ezuton hozom az olvasó közönség tudomására, hogy a „Székely Közélet” szerkesztésében folyó évi április 19. óta nem veszek részt. Székelyudvarhely, 1939. április 27-én. Hírléder Fels Ákos.

A nagyváradi Iparosok Hitelszövetkezet Temetkezési Egyesülete értesíti „A” csoportjának tagjait, hogy Putnik Radó, Kovács Jánosné és öz. Zborai Józsefné (516., 517., 518-ik), a „B” csoportból pedig Cseke Dániel, öz. Gróf Lajosné, öz. Bódi Jánosné, Arany József, Turi János, Varga Józsefné, öz. Ács Zeigmondné, Schmelzer Antal, Szabó Ferencné és öz. Varga Sándorné (238., 239., 240., 241., 242., 243., 244., 245., 246., 247-ik) tagunk meghalt. Ezért az esedékessé vált 10. itelve 11 lei minden egyes tag által befizetendő az egyesület pénztárába vagy a pénzeszedőnknek. Az elnökeég.

A nagyváradi mozgóképszínházak mősora:

CORSO: RAMUNTSCHO.
DORIAN: UTOLSÓ BARIKAD.
APOLLÓ: KISÉRTÉSEK ÓRAJA.

IDŐK SODRÁBAN

A magyarság és a zsidókérdés

Irta: Rády Elemér

Ennek a cikknek helyesen és kifejezően talán azt a címet kellett volna adnom: A nagy per. Igen. Egy évszázadok óta húzódozó nagy vitáról van szó, amelyben most hangzott el egy ítélet, amikor Magyarország törvényhozása hosszú hónapok óta tartó tárgyalások után a zsidók társadalmi és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló törvényt, röviden az u. n. zsidótörvényt meghozta. Talán korai volna azt mondani, hogy ezzel a törvényhozási aktsussal a nagy per magyar vonatkozásban végleg lezárult, hiszen a probléma annyira bonyolult, hogy ki tudja, lehetséges-e egyáltalán végleges ítéletet hozni. Egy azonban kétségtelen. A magyar zsidótörvény vitája során az egész magyar szellemi élet érdeklődésének középpontjába került a zsidókérdés és a probléma minden oldalát sikerült tökéletesen megvilágítani. A cikkek, tanulmányok és beszédek, amelyek a törvényjavaslattal kapcsolatban napvilágot láttak, vagy elhangzottak, feleletet adtak magyar szempontból arra a kérdésre, amely ma világszerte a közérdeklődés fókuszában van.

A népek, nemzetek és államok, ezekben a sorsdöntő hónapokban, a háború és béke nagy dilemmája előtt állnak. Az emberiséget a jövőt meghatározó nagy diplomáciai tárgyalások foglalkoztatják, de a nemzeti társadalmakon belül tovább is ott ízzanak azok a nagy problémák, amelyeknek megoldásával a nemzeti kollektívumok belső egyensúlyát kell helyreállítani. A problémák közül az elmúlt években egyre határozottabban tört elő az, amit röviden csak zsidókérdésnek szoktunk nevezni. A nemzeti társadalmak belső életét az utolsó évtizedekben mindjobban átszötte a zsidóság és kezdetben csak egyes világosabb látó társadalomtudósok döbbsentek rá, hogy ez a zsidó befolyás veszedelmessé válhatik. Az ő intő szavukat azonban a liberális közfelfogás elnyomta, figyelmeztetésük pusztába kiáltott szó volt, a zsidóság egyre jobban tört előre, egyre sürűbben hálózta be egyes népek szellemi és gazdasági életét, egyre jobban uralkodott el a népi közösségeken. Most érkezünk el ahhoz a korszakhoz, amikor a liberalizmus alkonyát a népek belső életére ennek a problémának a gyors megoldását követeli. A zsidóság tragédiája, hogy az, amit a liberalizmus korában áldásnak hittek, most végzetüké válik. A zsidóság ugyanis évtizedeken keresztül arra használta fel a liberális jelszavakat, hogy a problémát elkendőzze, hogy egyszerűen tagadásba vegye a zsidókérdés létezését. Ez sikerült is, de a parázs a hamu alatt izzott tovább s amint az új idők friss szele elfújta a liberális hamut, olyan erővel tört fel a zsidóellenes közhangulat, hogy a zsidókérdés kutatói méltán nevezhetik korunkat Ahasver legtragikusabb korszakának.

A zsidókérdés alapja, hogy a zsidóság minden nemzeti társadalomban meg tudja őrizni faji különállását és ha látszólag, bizonyos külsőségekben asszimilálódik is a befogadó néphez, valójában mégis idegen test marad. A zsidóság külső életformákban talán hozzáidomulhat a vendéglátó néphez, de mindig hordozója marad annak a talmudi erkölcsiségnek, amely szöges ellentétben áll az európai népek keresztény kultúrájával. Ebből származik azután az összeütközés a befogadó nép és a zsidóság között. A zsidó ugyanis nem elégzik meg azzal, hogy saját külön erkölcsi világlátást maga számára őriz meg, hanem valami érthetetlen belső vágytól hajlva azt nyíltan vagy burkoltan reáerőszakolni igyekszik a befogadó népre, saját erkölcsi principiumaival fertőzi meg a népek lelkiességét. Az utolsó félszázad irodalomtörténetéből egész fejtegetésként idézhetünk ennek igazolására s az elmúlt évek

politikai történetének szomorú fejezetei beszélnek egyes zsidó politikusok elkalandozásairól.

A magyar szellemi élet vezető egyéniségei között számosan akadtak, akik évekként, sőt évtizedekkel ezelőtt már látták, hogy a magyar kultúrát, a magyar szellemiséget a zsidóság előretörése veszélyezteti. Ezek a férfiak heroikus harcot folytattak, hogy a liberális kor frázis bástyáit áttörjék és a magyar közvéleményt még idejében figyelmeztessék arra, hogy védekezni kell a zsidók gazdasági és szellemi elhatalmasodásával szemben. Istóczy, Verhovay, Bartha Miklós és társaik azonban hiába agitáltak, hiába döngötték a kaput és falat, nem hallgatták meg őket. Kitagadott, megvetett és lenézett magyarokká lettek és a tömjén azoknak jutott ki, akik a recepció, a jogegyenlőség és hasonló jelszavak puffogatásával még szélesebbre tárták azokat a kapukat, amelyek a keleti gettók söpredéke nyugat felé törhetett. A zsidókérdésről beszélni annak, aki igényt tartott a „haladó és művelt” jelzőre, egyszerűen nem illett. Emlékszünk még, hogy Zichy Nándor gróf katolikus néppártja ellen — amely ennek ellenére mégis programjába vette a zsidókérdés megoldását — a zsidóság által befolyásolt liberális sajtó milyen hajszát indított s hogyan igyekezett a reakciós, maradi és klerikális jelzőkkel Zichy Nándorék mozgalmát lehetetlenné tenni. A katolikus néppárté az érdem, hogy politikai síkon makacsul kitartottak amellett, hogy a zsidókérdést meg kell oldani s az Istóczyak örökségét átmentették abba a korbba, amikor a zsidókérdés megoldása valóban elérkezett.

A liberális gondolkozásu magyarságot a nagy csalódás akkor érte, amikor 1919-ben Magyarországot annak a zsidóságnak, amelyet évtizedeken keresztül védelmezett, a szellemi vezetése alatt álló proletárdiktatura és bolsevizmus vörös lángere borította el. A magyar társadalom ekkor döbbsent rá arra, hogy az aszimilációs jelszavak mennyire üresek voltak s mennyire csak a zsidóság érvényesülésének útját egyengették, de a zsidóságot a befogadó néppel közös lelkűvé alakítani képtelenek voltak. Amint a nemzeti keretek egy pillanatra meglazultak, a zsidóság a támadt résekben feltört és kezébe kerítette az irányítást. Ekkor döbbsent rá a magyarság arra, hogy mindazt, ami az 1919-es forradalom alatt bekövetkezett, szellemileg tulajdonképpen már évekként, sőt évtizedekkel előbb készítették elő s az a zsidó vezetés alatt álló sajtó és irodalmi apparátus, amely a század elején annyira eluralkodott, volt az, amelyik a népi gyökerű magyar kultúra helyébe a nyugatiasság és világpolgáriasság jelszava által a zsidóság talajtalan ahasvéri kultúráját csempészte a magyar szellemi életbe. Ugy látszott, hogy a proletárdiktatura után a magyarság leszámol a zsidó szellemiséggel, hiszen a mozgalom élén nem kisebb egyéniségek állottak, mint a nagy Prohászka Ottokár, aki nem gyűlölködő antiszemitizmust hirdetett, hanem szellemi megindítója volt annak az anti-judeizmusnak, amely a zsidóság kártékony befolyását a magyar szellemi életből akarta kiküszöbölni. Az ő jelszava volt, hogy a magyar szellem virányait meg kell óvni attól, hogy el-

őntsse a gettók szelleme. Akkor azonban, amikor Prohászka az anti-judeizmus szellemi alapjait lerakta, a zsidóság világhatalma a tetőpontra hágni látszott s az ő szellemi örökségét csak egy későbbi generáció válthatta valóra akkor, amikor világviszonylatban következett be a zsidó hatalmi befolyás letérése.

Ma hatalmas birodalmak kapcsolják ki belső életükből a zsidóságot, a nagy és kis népek egész sora számol le a zsidó térfoglalással. A nagy birodalmakon kívül, mint amilyen Németország, Olaszország és Lengyelország, a kis nemzetek is egymásután hozzák meg népi életük védelme érdekében a különböző zsidótörvényeket s itt elég utalnunk arra, hogy néhány nappal a magyar zsidótörvény meghozatala előtt az új szlovák államban tették közzé azt a szigorú rendeletet, amely a szlovák szellemi életből teljesen kikapcsolja a zsidóság befolyását. De ott is, ahol a zsidóság politikai és szellemi befolyását kormányintézkedések még nem korlátozzák, egyre határozottabb formát ölt a nemzeti közvéleménynek az a kívánsága, hogy meg kell akadályozni a zsidóság gazdasági és szellemi elhatalmasodását. Franciaországban például komoly jobboldali mozgalmak sodródtak antiszemita irányba, látván azt, miként terpeszkedik el a francia közéletben a zsidó szellemiség. Anglia kevészsámu zsidóságával szemben nem fogantatosít intézkedéseket, csak éppen nem engedi letelepedni a zsidókat a szigetországban. A zsidóság ereje volt a múlt században, hogy korlátozás nélkül vonulhatott keletről nyugat felé s a jólétben és kultúrában esetleg elernyedő nyugati zsidóság állandóan felfrissülhetett keletről nagy népi erőtartalekából. Ez a nagy népi egység válik most tragédiájukká, mert a népek rájöttek arra a nagy összefüggésre, amely a keleti és nyugati zsidóság között van. Rájöttek és védekeznek. S amint egy ország védelmi intézkedéseket hoz a zsidósággal szemben, nyugat felé haladva minden ország fokozatosan igyekszik hasonló intézkedéseket hozni, hogy még idejében elejét vegye a szomszéd-országokból kiszorított zsidóság beözönlésének. A sorompók egymásután zárulnak le a valóban holgyóvá vált zsidó előtt...

Magyarország ebben a nemzetközi helyzetben szánta rá magát, hogy szintén rendezze a zsidókérdést. Már az elmúlt évben született meg az első magyar zsidótörvény, amely még igen enyhe intézkedéseket tartalmazott s csupán a társadalmi és gazdasági élet egyensúlyát kívánta hatályosabban biztosítani — mint a törvény címe is mondja — amikor a zsidóság térfoglalását a szellemi és gazdasági életben bizonyos százalékarányok közé szorította. A törvény szerint az ország lakosságának 5%-át kitevő zsidóság 20% arányáig érvényesülhetett. E az intézkedés azonban kevésnek bizonyult s az ország közvéleménye egyre határozottabban sürgette, hogy a zsidóság érvényesülését valóságos számarányának megfelelően szorítsák vissza. Ez a második zsidótörvény már a leszámazási alapra helyezkedik s a magyar nemzeti kollektívumba nem veszi be azonnal azt, aki keresztény hitre tért, hanem a magyarsággal való szellemi és lelki egyesülést más adottságoktól is függővé teszi. Az új magyarországi zsidótörvény Magyarország területén kétségtelenül rendezze a magyarság és zsidóság együttélését, kiküszöböli a bántó aránytalanságokat és kikapcsolja a magyar szellemi életből az idegen zsidó befolyást: sikerült tehát áttörni azt a hamis elvet, amit a liberális közfelfogás honosított meg, hogy zsidókérdés pedig nincs. A magyar közvélemény ma már tisztán látja, hogy mi a zsidókérdés lényege, hol kell segíteni. Egyelőre a zsidókérdést a magyarságnak csak Magyarországon élő része számára oldották meg, de azokból a vándor- és védbeszédekből, abból a rengeteg perirattól, amely a nagy pernek magyarországi tárgyalása során került a magyar közvélemény ítélszéke elé, kibontakozik előttünk a zsidókérdés egész problematikája s a magyarság a feltárt nagy anyagból országhatároktól függetlenül tudja majd megtalálni a maga számára azokat a lehetőségeket, amelyekkel népi nemzeti kultúráját függetleníteni tudja a testén élő zsidóság káros befolyásától.

CRONIN

világhírű munkái:

Réztábla a kapualatt	fűzve 185 lei
	kötve 238 „
Ezt látják a csillagok	fűzve 314 „
A kalapkirály I., II.	kötve 324 „

DANTE KIADÁS

A cionizmus

A zsidóság nemzeti mozgalmának történelmi fejlődése

Franciaország vezető katolikus napilapja, a milliós példányszámban megjelenő „La Croix” közölte az alábbi cikkesorozatot, amelyet rendkívüli érdekességért és időszerűségért mi is szükségesnek tartunk ismertetni olvasóinkkal, terjedelménél fogva több folytatásban.

A palesztinai kérdés hosszú évtizedek óta megoldásra vár. A kérdés megoldási folyamata az elmúlt év őszén kétségkívül megindult. Korai még a most folyó tanácskozásoktól érdemleges eredményt várni, hiszen a jelentések alapján ezeknek a megbeszéléseknek az anyagát csak felületesen ismerjük. Azonban ha egyebet nem is, — annyit leszűrhetünk a londoni megbeszélésekből, hogy Palesztinának vitalgós jelentősége van a Távol-Keletre és az Indiába vezető tengeri út tekintetében.

Az arabok elkezeredett hajthatatlansága és a zsidók túlzott követelése az utóbbi hónapok állandó tüzhányójává változtatták a Szentföldet — és a palesztinai kérdés ott lobog, ott áll hatalmas kérdőjelként a most lepergő események háttérében.

A zsidókérdést korántsem lehet összetéveszteni a palesztinai kérdéssel — bár mindkettő közös tényező: a zsidók. Azonban még ha feltételezen egyetlen kérdésnek tekintjük is mindkettőt, fennáll a harmadik kérdés: Vajjon a mai Palesztina be tudná-e fogadni és életlehetőséget tudna-e nyújtani a világon élő minden zsidónak? Egészen bizonyos, hogy nem. Tízennyole milliós zsidó nehezen tudna megélni a mai Palesztina területén, amelyik tulajdonképpen nem nagyobb, mint három francia vármegye — és még hozzá területének nagyrésze terméketlen, — semmire sem használható sivatag. És minden számítás, minden hipotézis ellenére meg kell állítanunk, hogy a zsidók jelentős töredéke él Palesztina határain kívül. De vajjon megállapíthatjuk-e azt, hogy a zsidóság jelenlegi mozgalmi közül a cionizmus az, amelyik szinte rögeszmeként hisz a választott nép önálló országának létrejövésében?

Mi a cionizmus?

Mi a cionizmus? Most, amikor a palesztinai események világpolitikai problémákká lettek és nap mint nap véres összetűzésekről, merényletekről, halottokról és sebesültekről érkezik jelentés Palesztinából — talán a legidősebbnek ennek a kérdésnek ismerete.

A cionizmus mindenekelőtt a zsidó dinamizmus egyik alapvető leszűrődése. Ez a dinamizmus a zsidó nép történelme folyamán különböző eszmékben nyilvánult meg, úgy nemzeti, mint ezzel párhuzamosan vallási irányban. A történelem folyamán hol a vallási, hol a nemzeti eszme felé hajlott ez a dinamizmus. Hosszadalmas volna itt ismertetni a kérdéssel foglalkozó beható tanulmányokat. Elég lesz, ha ismertetjük, miként határozzák meg a kötetekre terjedő művek a cionizmust.

Megállapításuk szerint: a cionizmus az a mozgalom, amely egy önálló zsidó állam Palesztinában való feltámasztásában hisz. Tehát mindenekelőtt nemzeti mozgalom és mint a Judisches Lexikon hozzáfűzi — a zsidó kérdést nem lehet megoldani csak politikai eszközökkel. Amde ha ez így van, mi lesz akkor Izrael népének lelki vágyaival, lelki adottságaival és mi lesz a Messiás utáni várakozással? Vajjon elfogadható-e Bubernek az a magyarázata, hogy a zsidó nép önmaga a Messiás; vagy elfogadható Silberschuck elve, amely szerint a Messiás csak akkor jön el, ha a zsidó nemzet önmaga felújítja nemzeti öntudatát — az ő saját lényének öntudatát?

De mi lesz akkor a hivatása ennek a különös Messiásnak? Annyi bizonyos, hogy nem az, amit megjövendöltek a próféták. Ez a Messiás nem a megváltást és az üdvöt fogja elhozni. — Láthatjuk tehát, hogy mi, katolikusok nem tekinthetünk érdeklődés nélkül erre a kérdésre.

Az antiszemitizmus, mint a zsidó-válság megakadályozója

Azt is mondják, hogy a cionizmust a zsidó nép számkivetettsége hozta létre. Ez valóban így is van. Az évszázadok során az egész világon szétzóródott zsidóság mindig és mindenütt külön nép volt, teljesen elvált mindenkitől nyelvén, vallá-

sának és erkölcesinek jellegzettségével. Ez az elszigeteltség külső és belső tulajdonságok eredménye volt. Belső tulajdonságai: a vallása, amely egyéni szemmel nemzeti és vallási elemét alkotta; a messiásvárás, idegenkedés mindattól, ami nem zsidó; ezzel szemben: ott voltak a külső körülmények is, így a szomszéd népek elnyomása és azok az intézkedések, amelyek a zsidók gazdasági működését szigorították.

A felsorolt okok bizonyára magyarázatot adnak arra is, hogy nagyon sok országban miért különítették el a zsidókat a Ghettókban.

Beolvadás, felbomlás, válság

A XVIII-ik század végén bekövetkezett föl-szabadítás és egyenjogúsítás kedvező alkalom volt arra, hogy a zsidó nép elvegyűjön, beolvadjon, vagy egy színvonalra kerüljön a körülötte élőkkel. Ez azonban egyben az ő szellemi, nyelvi és kulturális sajátosságaik elvesztését jelentette. Nyugaton a beolvadás majdnem teljes volt, sőt még Keleten is mutatkoztak a felbomlás tünetei, pedig ott a Ghettók zártabbak és hozzáférhetlenebbek voltak. Tagadhatatlan, hogy a zsidóságnak minden időkben volt bizonyos hajlama a beolvadásra, de ez a hajlam mindig csak egyéni jellegű volt, — talán csak a föl-szabadítás korában öltött szinte általános jellegűt.

A zsidók szerint a következő három dolog akadályozta meg a zsidóság végtelen válságát: az antiszemitizmus, a zsidó vallás és a zsidó nép

A cionizmust megelőző politika korszaka. Tervek az önálló zsidó állam megalakítására

Azonban, mint fentebb mondtuk, a XVII-ik században fölbukkantak a zsidó restaurációs tervek és a gazdasági és politikai eszmék. 1655-ben született meg az első terv, amelyben a zsidók számára gyarmatot akartak létesíteni. A zsidók ki-telepítésének gondolatával akkoriban komolyan foglalkoztak. Így Danois Holger, (1695), Langelier márki (1714), Szász Mária (1749) és mások ajánlottak különféle terveket. Pestel ezredes a XIX-ik század első éveiben kifejtette, egy Palesztinában létesítendő zsidó állam tervét. 1810-ben M. D. Robison a Mississippit és Missouri vidékét ajánlotta a zsidó telepítésre, míg 1825-ben Mordechai Manuel Noah Island szigetéről beszélt hasonló értelemben és a Niagara vidékéről. Bernhard Behrend, Moritz Steinschneider és Churchill ezredes készítettek még ilyen értelmű tervezeteket.

Anglia és Franciaország, mint a zsidó dinamizmus középpontja

Abban a korszakban, amelyhez a cionizmus történetének vázlásában eljutottunk, visszhangot keltettek a Svájcban, Magyarországon, a Balkánon, Irországon, Olaszországban és a Németországban történő nemzeti események — és éppen ezek az események pattantották ki a zsidók nemzeti megmozdulását. Másrészt az általános hangulathoz hozzájárult a keleti zsidó ifjúság mindinkább megnyilvánuló nemzeti érzése. Valamennyi megmozdulás közül ennek a fölbuzdulásnak volt a legnagyobb visszhangja és kihatása. A zsidó dinamizmus középpontja Anglia és Franciaország lett. A protestáns Angliát a biblia iránti tisztelet készítette arra, hogy Izrael fiaival foglalkozzék, míg Franciaországot ugyanaz a hangsúlyozott nemzeti eszme vitte

megújuló öntudata. Valóban, ha a XIX. század történelmét végig lapozzuk, láthatjuk, hogy az antiszemitizmus fokozódása volt a zsidó nemzeti mozgalmak leghatékonyabb megindítója.

Az elmondottakból magától következik, hogy a cionizmus nem valami véletlen, vagy hazárd jelenség, hanem jól meghatározva: a zsidó dinamizmusnak és a közrejátszó külső körülményeknek az eredménye.

Érdekes, hogy a cionizmus történetírói nem fáradnak azzal, hogy ennek a mozgalomnak az esetleges bibliai eredetét kutassák. Úgy látszik, ők is úgy vélik, hogy a cionizmus messze áll a zsidó vallás gondolataitól. Tehát a történetírók előtt sem más a cionizmus, mint egy nemzeti eszme, amelyet csak politikai eszközökkel lehet megoldani. Megállapítható, hogy a zsidó dinamizmus, amely évszázadokon át Palesztina felé hajlott — ha volt is valamelyes megváltó sugallat benne —, az évszázadok folyamán teljesen eltűnt és a XVII-ik században a vallási gondolatok helyét adták a kizárólagosan gazdasági és nemzeti eszméknek. Tehát valóság, hogy a zsidó nép már kétségbevonja, hogy valaha is meglátja a Messiás eljövését.

Az ál-messiások kora

A cionizmus történetírói szerint a cionizmus első korszaka az „ál-messiások” kora. Ezt a kort Bar-Kochba 118-ban történt felkelésével kezdik. Az egész korszakon a zsidók szabadságküzdelme vonul át egészen a XVII-ik századig, amikor már a mozgalom mindinkább politikai jellegűvé lesz. Tagadhatatlan, hogy ennek a kornak is voltak messiási szellemi művei és pedig olyanok, amelyek még nyomokat hagytak a zsidó irodalomban. Hivatkozunk itt azokra az énekekre, amelyekből a Sion iránt való szerelem csendül ki és amelyeknek a szerzői Juda-ha-Levi (1140), Abraham ibn Ezra (XIII-ik század) és Izrael Najara (XVI-ik század) voltak.

Ebben a korban a sajtó is emlegette már a zsidókérdést. A „Globe” című angol lapban 1835-ben jelent meg egy cikk, amely kifejtette, hogy a zsidókat Palesztinában kellene letelepíteni. Lord Palmerston is ezt a nézetet vallotta, de az az értekezlet, amely az ő kezdeményezésére 1840-ben ült össze ennek a kérdésnek a tárgyalására — eredménytelenül végződött. 1841-ben Lengyelországban egy röpirat jelent meg a „zsidók reformjáról.” A röpirat szerzője a Krimi félszigetet szánta önálló zsidó állammak. Ugyanebben az évben a L'Orient című lap Szíriát ajánlotta erre a célra. 1847-ben a Siecle hasábjain Barthelemy javaslatot tett Rotschildnak, hogy állítsa vissza Juda országát. Végül a krimi háborút követő párizsi békekonferencia 1856-ban foglalkozott a palesztinai zsidógyarmatosítással.

az 1789-iki forradalomba. Angliában ebben az időben Montefiore, míg Franciaországban Cremieux volt a zsidó ügy nagy harcosa. Cremieux hozta létre az általános zsidó szövetséget, majd Hirsch Kalischer és a többi rabbik harcoltak az ügy érdekében. Hirsch Kalischer (1795—1874) egész sorozatra menő munkáiban kifejtette a cionizmus bölcseseti és vallástudományi szempontjait, — támadva a beolvadás elvét és az ortodox judaizmust. Szerinte nem Isten parancsa, hogy a zsidóknak vissza kell térni Palesztinába, hanem ez minden zsidónak feltétlen kötelessége. Ő volt az első, aki az elméletét gyakorlatban is megvalósította és gyarmatosításra szánt területet is vásárolt.

Mint a megelőző korban, az irodalmat és a sajtót most is élénken foglalkoztatta a kérdés. 1864-ben Joseph Salvador a „Róma, Páris és Jeruzsálem” című könyvében fejté ki a zsidók Palesztinába való visszatérését. Lazare Lévy ugyanebben az értelemben ír a „Zsidó régiségek” című munkájában. Ernest Laharanne, III-ik Napoleon titkárja, „Az új keleti kérdés” címen ír ugyanerről. Jean-Henri Dunant, a Vörös-Kereszt megalapítója, szintén rokonszenvezik a cionista mozgalommal. Idézhetjük még Benedetto Mussolino, Sir Laurent Oliphant és Lord Shaftesbury nevét is, akik behatóan foglalkoztak a kérdéssel.

Ezek után nemsokára elérkezünk a megvalósulás korához.

Fordította: Marjalaky Tibor

Polyák István:

„E. 42.“ — a béke biztosítóka

Készülnek az olaszok az 1942-ös világkiállításra

Róma, április hó.
Mussolini kapitólumi beszéde óta az 1942-es római világkiállítás, az „E. 42.“, egyszerre az érdeklődés középpontjába került. A Duce ugyanis azt mondta, hogy Olaszország békés szándékait legjobban a nagy világkiállításra való készülődés bizonyítja. Mert a létrehozásához szükség van minden nemzeti energiára. De ezenkívül is részvételre és közreműködésre hívják fel az egész világ minden művelt nemzetét, hogy ez a kiállítás valóban a tervezett „Olimpiada delle Civiltà“ — a műveltség olimpiája — lehessen. 1942-ig még három év van. Erre az időtartamra tehát Olaszország részéről bebizonyították a békét és — ahogy a Duce mondta — nem fogják meggyújtani a világ puska-poros hordójának a kanócat.

A béke nagy dolog, megérdemli, hogy három éves zalogát egy kicsit jobban szemügyre vegyük. Különben is a mai ember természetrajzához hozzátartozik a kételkedés. Ha valakinek eszébe jutna megkérdezni, hogy a világkiállítás csakugyan igénybeveszi-e Olaszország minden energiáját, akkor erre a kérdésre az „E. 42.“ eddigi munkálataival, alkotásaival kell felelni.

Via Imperiale és földalatti vasút.

Nem olyan könnyű ám megmondani, hogy hol kezdődnek és mik az 1942-es világkiállítás munkálatai. Talán a Porta San Paolo építőállványokba burkolt két hatalmas tornyánál, vagy talán még feljebb a város középpontja felé az ultramodern Posta-Palota épületénél. Két hónappal ezelőtt még hepehupás, bojtortjános térség állott körülötte. Ma gyönyörű, geometrikus vonalakból kombinált tenyőfás park terül itt el. De mehetünk még tovább is, a régi Circo Massimo helyére, ahol ma az önállóság és ásvány kiállítása áll. A Circo Massimo és az előtte felállított axumi obeliszk között rohamlépésekben halad előre a Via Imperiale, amely a Via Trionfale folytatásaként nyílegyenes vonalban köti össze a várost a kiállítás területével. Ez a gyönyörű út Caracalla fürdőinek hatalmas romjai alatt halad el, áttöri Aurelián falait és úgy vág neki a campagnának a kiállítás felé.

Három év nem is olyan hosszú idő. A tervezők és az építők nem bajlódnak csemete-fák ültetésével. A Via Imperialehoz nem is lenne méltó holmi csevevész gallyak szegélye. Hatalmas húsz méteres fenyőkkei ültetik be az út két oldalát. Jó néhány kilométerrel van szó. A kiállításra készíttik el Róma első földalatti vasútját. A régi világ emberei eleget is csóválják a fejüket. Eddig ugyanis az volt az általános elterjedt vélemény, hogy Rómában nem lehet földalatti vasutat építeni, úgy össze vannak fúrhalva a talaj legszűkebb rétegei is. Jelenleg már lázasan folyik a földalatti építése. Az aknák vonala már mutatja is az irányát. A Maria Maggiore lesz az egyik végállomás. A másik a kiállítási város kellős közepén lesz.

A kiállítási város: Quartiere marino.

A kiállítást egyébként már jóelőre úgy tervezik és építik, hogy az egy új városnegyede lesz Rómának. A tengeri negyed: Quartiere marino. Tengeri negyed azért, mert az ostiai tengerpart irányában van, de egyébként is hatalmas hidroplán-állomási építmények benn a Tevere egyik kiszélesített ágából. Az új városnegyed helyét maga Mussolini választotta. Szent Pál vértanúságának a helyén épült az a régi kolostor, amelyet ma trapisták laknak — az Abbazia Tre Fontane —, jámbor szerzetesek plántálták ide egy kis domb lejtőjére az eukaliptusz-erdőt. A régi mocsaras-maláriás időkben ez valóságos áldást jelentett a környékre. Az eukaliptusz-erdőnél kezdődik a kiállítási városnegyed és a másik oldalon a Teveréig ér. Hepehupás vidék ez, de a mérnökök nem sokat teketóriáznak vele. Dombokat borotváltnak le és völgyeket töltönek fel, ahol szükség mutatkozik. A terv mindenestre nagyvonalú.

Már kész épületek állanak a tervezett helyen. Itt van a kiállítás irodáinak, ügyvitelének palotája. Odébb egy kisebb domb tetején emelkedik az „olasz művelődés palotája.“ Ennek a közelében fog emelkedni a tervezett hatalmas templom is,

amelynek tervét még XI. Pius pápa hagyta jóvá. Erre a két épületre utalt Mussolini, amikor a kiállítást korszakalkotó építkezésnek nevezte és a kolosseumra meg a Szent Péter-bazilikára emlékeztető épületekről beszélt. Az „olasz művelődés palotája“ már meg is kapta a nevét: Colosseo quadrato. Négyzetes kolosseum, a régihez hasonló, csak hogy még nagyobb kétemeletnyi boltzatsorral.

Légi kikötő és zenélő szökőkútak.

A kiállítás területén már javában kísérleteznek a gépkocsik elrendezésével, a fényreklámokkal, felvilágosító lemezekkel, amelyek gombnyomásra a kívánt nyelven harsognak a szükséges tudnivalókat.

A mélyebb fekvésű tereprészen hatalmas emelődaruk dolgoznak a hidroplánok medencéjén; feljebb a sugárutak és a különféle épületek szaporodnak gombamódra. Már láthatók a kivilágított és zenélő szökőkútak medencéi is. Ardea felé, már a periféria felé, a „munkásváros“ már csaknem ké-

szen áll. Barátságos kis „albergók“ fogják itt megvendégszolgálni a kiállításra érkező dopolavoristákat.

Az egész terület, amelyen ma tizenötezer ember dolgozik, festőien veszik körül a lazioi dombok, Róma felől pedig a Monte Verde és a Monte Mario. A Monte Marioról kapja majd az egész városrész a vízszolgáltatását. Már maga ez is problémát jelentett, hiszen száz meg száz szökőkút ellátásáról van szó. A munkálatai azonban már annyira előrehaladtak, hogy jövőre el is készül.

A szökőkútak egyébként elmaradhatlanok. Nem is lenne Rómához méltó, ha nem ontánák a vizet száz csövön, százféle formában. A vízzel egyébként sem kell takarékoskodni. Róma az ókorban egyedül állott vízvezetékek dorgában. Ma is a világ vezetői vízzel legjobban ellátott városa. A Krisztus előtti negyedik századtól kezdve a császárak koráig teljesen kiépített a vízvezetékeket. A rombolások után a pápák állítják helyre és Rómát ma is ezek látják el vízzel. A négy fővezeték naponta 187 ezer köbméter vizet szolgáltat. A északi Róma fénykorára jellemző, hogy abban az időben hétszer ennyi vizet szolgáltattak a vezetékek.

Az „E. 42.“ mint idegcsillapító.

A magam részéről meggyőződtem arról, hogy ez a világkiállítás valóban hatalmas arányokban fog kibontakozni. A három évre nagyon is szükség van, hogy az Olimpiada delle Civiltà nevet felvehesse. Ha pedig Mussolini kijelentette, hogy az olaszok egyenesen a béke zalogának tekintik a világkiállításuk méltó felépítését és megszervezését, akkor az „E. 42.“ lázas munkája valóban csillapítólag és megnyugtatólag hat a ma sokszor mesterségesen felidézett pánikhangulatban.

KÖNYV ÉS KULTÚRA

Bangha—Ijjas: A keresztény egyház története

IV. kötet. Irtá: Félegyházi József. A középkor egyháza. Pázmány Péter Irodalmi Társaság kiadása. Budapest, 1939. 404 l.

A nyolc kötetben megjelenő munkának ez a része a kereszténységnek a II. századtól a 15-ig terjedő életét rajzolja a komoly, tudományos magaslapon, de e mellett teljes mértékben sikerül a másik cél is: a közérthetőség, az Egyház történetének kedvelté, népszerűvé tétele.

A szerző a „tündöklő kort“ olyan szemléltető vonásokkal esztétik, hogy szakember és laikus egyaránt megéri a középkori kereszténységnek az államot, társadalmat, családot, gazdasági életet, tudományt és művészetet átformáló erejét. A roppant anyagnak feldolgozása, beosztása szigorúan logikus. Az egyházi világrajzomért folytatott harcot, a pápai abszolútizmust megalapozó és megteremtő pápák életét, gyémségét, munkáját, szellemi és erkölcsi törekvéseit, a világi hatalmasságokkal való küzdelmeiket az eredeti források helyes magyarázata és a vonatkozó irodalom felhasználása alapján tárgyilagosan mutatja be. Rövid visszapillantás után kiindul az 1000. év Rómájából, II. Szilveszter pápa és III. Ottó császár Imperium Romanum-ából. Jegyezzük meg, ennek a világbirodalomnak az eszméje nem ábránd, hanem reális gondolat. A Szilveszter—Ottó-féle keresztény köztársaság megvalósulását csak rövid időre akadályozta meg a „rideg valóság“ (19. l.), az élet csak pillanatnyilag mosta el az álmodat, mert azok III. Ince idejében mindenképp meg is valósultak. A Szilveszter—Ottó birodalomban a császár és a pápa egyenlő rangúak, míg korábban, Nagy Károly és Nagy Ottó idejében a császári hatalom volt az erősebb. II. Szilveszter rendszerét azután IX. Leó, VII. Gergely és III. Ince tette teljessé.

Mindez bőven kidomborodik e nagy pápák életművének ismertetésében. Nem az életrajzok pusztá időrendi egymásutánját, az Egyház intézményeinek felsorolását, a világi hatalmakkal való „összeütőközések“ adathalmazát találjuk e kötetben, hanem magának a hitnek, a vallásos eszméknek és a szereplő személyeknek, vagyis a cselekvő tényezőknek történetformáló erejét.

Szabatos, magyaros nyelven, szépen gördülő mondatokban elevenednek meg előttünk a pápák, egyházkormányzók, szentek és világi fejedelmek, tudósok és művészek, akik vérré és hússá formálták Szent Ágoston Isten-államát. Félegyházy műve nem egyszerű eseménytörténet, hanem korunk történetírásnak magaslátán álló szintetikus feldolgozás, amelynek gyökerei biztos, egészséges alapokba nyulnak: az eredeti források megdöntéhetetlen talajába. Nem mozaikszerűen rakja egymás mellé az egyes államoknak a Szentisékkel

való kapcsolatait, hanem az egységesített, egyetlen hatalomtól irányított keresztény Európának azonos, szent érdektől vezérelt, teljesen krisztianizálódott, összehangzott kibontakozását adja; tudományoknak, művészeteknek, az összes szellemi és anyagi javaknak hihetetlen magasságig való fejlődését. A hit, vallás és erkölcs, a keresztényháborúk és missziók, a szerzetesi intézmény, a „nagy emberek időszakának“, az egész középkori eszmévilágnak, életberendezésnek és kulturálatnak rekonstrukciója annyi változatban, oly színes, mozgalmak képekben vonul fel, hogy e munkát újabb irodalmunk egyik leghasznosabb termékévé avatják.

A munka komoly tárgyilagoságát a pápaság középkori hatalmának megvédéséért dúló erőfeszítések, a Rómán kívüli pápaság, tehát VIII. Bonifác és az avignoni pápák rajza mutatja legjobban. Az eddigiekből ugyanis nyilvánvaló, hogy az Egyház magasan felelt van az államoknak. Az államnak a ma ráháruló és folyton gyarapodó feladatok közül akkor nagyon kevés jutott; minden magasabb feladat az Egyházzal volt. Az eddigi államtanok az államot egy élő szervezethez, organumhoz hasonlítják, melynek lelke az Egyház. Ilyen pl. Salisbury János államtanak (320. l.), amelynek jelentőségét kár, hogy Félegyházy még jobban nem hangsúlyozza. Az új tanban az állam már elméletileg is megalapozza a maga új állampontját, még pedig akkor, amikor már egyébként is több oldalról támadják a pápaságot. Ennek az avignoni kuriának, adó- és pénzügynek, a tulkapasoknak, az államhatalom függetlenségére való törekvéseinek az ismertetésekor kendőzés nélkül feltér minden bajt, visszaélést. Nagyszerű alkalom ez az államoknak arra, hogy a pillanatnyilag gyenge pápaságtól minél több jogot ragadjanak magukhoz. Az új államtanok az állam lelkét már nem az Egyházban, hanem magában az államban látják. Ez persze már ujabkori gondolkodás és ez az állam megerősödése, önálló, egyéni életre ébredése jelenti a középkorból az újabb korba való átmenetet, ami nagy feszültséggel, megrázkózással jár. Az új világ kialakulásáról, az egyházellenes államjogi szemléletekről irt befejezés és az egész mű tudományos tárgyilagosságról és nagy történetirői áttekintésről tesz tanúságot. És ami a legfőbb: a tudomány eredményeinek a nagyközönség részére való átadása dicsőretremetően sikerült. Értékét fokozza, hogy a magyarság és magyar egyház történetét is teljes részletességgel kapcsolja be az egyetemes egyház történetébe.

F. E.

Asszonyok dolga

Együnk szépen!

A szólásmód azt tartja: kiki olyan, amint eszik. Hát ebben bizony sok igazság van. Mert képzeljünk csak magunk elé egy talpig elegánsan, divatosan, izléseesen felöltözött gyönyörű szép hölgyet, aki szélesen könyökölve, előregörnyedve, fejét tányírjába majdnem belógatva eszik és Uram bocsás meg, még talán szörpöl és csámcsog is hozzá... Borzasztó csunya, ugye-e? Ezzel szemben az akármilyen egyszerűen „kiállított” és talán kevésbé csinos nő, aki finoman ül az asztalnál és izléseesen eszik, ezerszer vonzóbb jelenség. Férfiakra természetesen ugyanaz a szabály áll. De a világ, különösen a férfiak, elnézőbbek a férfiak „szépségével” szemben.

Nem nehéz szépen enni, csak figyelni kell egy kicsit és hozzá kell szoktatni magunkat. S ki egyszer hozzászokott, annak szinte vérévé válik ez a szokás s már nem is tudja, mit hogyan, miként csinál, de véletlenül sem vét a szabályok ellen. Akit nem nevelték rá gyermekkorában a szépen evésre, könnyen pótolhatja, ha egy kis fáradságot vesz hozzá. Megéri, mert sokat nyer vele, ha illendően viselkedik az asztalnál. Legelőször is az a fontos, hogy soha, semmiféle körülmények között ne engedjünk a negyvennyolcórás; soha nem szabadna elhangzani annak a kifejezésnek (de még végiggondolni sem volna szabad), „magunk között vagyunk, ugys mindégyl! Csak legyen mit enni! Nemcsak vendégségben vagy idegen, nyilvános helyen kötelezők az illemszabályok. Családtagok között éppen úgy be kell tartani őket, mintha egyedül van az ember. Aki egyedül eszik csunyán, az akkor is csunyán eszik akár látja más is, akár nem. Önmagunknak tartozunk vele, hogy kulturáltan viselkedjünk akkor is, ha egyedül vagyunk.

Ezáltal nem ezt kell érteni, hogy affektáltak legyünk. Bár még az is szimpatikusabb, mint a közönséges módon való evés. Ami viszont nem jelenti azt, hogy egyszerű asztalnál nem lehet szépen enni. Nem feltétlenül ott étkeznek szebben és izléseesebben, ahol inasok és szobalányok ugrálnak az asztal körül. Az a fontos, hogy mindenki maga ügyeljen a maga mozdulataira, senki ne kövessen el formálanságot s akkor az asztal közepére helyezett vagy körüladogatott tál mellett ülők étkezése is szép és izléses marad, ha nem hatfogásos ebédet esznek is.

A KÉS, VILLA ÉS KANÁL KEZELESE

Valószínűleg nagyon komplikált mesterségnek tűnne az előtt a kecskepásztor előtt, aki először lát életében rendezett terített asztal mellett enni valakit, nekünk viszont egészen természetes. Csak hogy itt is azok az egészen kilcsi kis különbségek döntik el a szépen vagy nem szépen evés kérdését, melyeket a kecskepásztor meg sem lát, közülünk azonban bárki megfigyelhet s ha van némi izlése, saját magán rögtön alkalmazhatja. A jólnevelt ember jólneveltsége öntudatlan szokásá vált akkorra, mire nem kell gondolkodnia valamelyik illendőségi kérdésen, teszem fel azon, hogy melyik ételhez melyik evőeszközt használja? Aki tehát nem biztos a dolgában, az ne legyen álszemérmes és nézze meg nyugodtan a többiek kezét. Teheti lopva is, de inkább nyíltan nézzen körül, sem hogy késsel vágjon bele a vagdalt húsbá vagy palacsintába, melyekhez, mármint a vagdalthúsokhoz (például töltött kaposzta) és bármilyen tésztához tudvalevőleg kizárólag villát szabad használni. Inkább két villát, de kést semmiesetre. Azokról, akik a kést végignyalják, még beszélni sem illik.

Sok olyan szabály van, melyeket még a rendezett terített asztalhoz és illendelmes étkezéshez szokott emberek sem tartanak be. Elfelejtik szétnyitni s ölükbe teríteni az asztalkendőt, ehelyett összehajtogatott állapotban törülgetik bele szájukat, kezüket; ide-oda tologatják a tányért, poharakat, evőeszközöket; játszadoznak az evőeszközzel; a már használt s bepiszkított kést, villát, kanalat, leteszik az abroszra, ahelyett, hogy mindig a tányérra raknák, késsel vagdalják a kenyérdarabot, ahelyett, hogy kézzel tördelnék el; gesztikulálnak a kezükben tartott evőeszközzel; belenyulnak a tálba saját villájukkal; odakocintják a tányérhoz a villát, kanalat; csorduitg öntik a poharat; ha megették az ételt, eltolják maguk elől a tányért stb., stb., egyszóval egymásután követik el a szeméremtelen illelenségeket.

EGY KIS TÖRTÉNET..

Aki csak egy kicsit nyitva tartja a szemét, az könnyen elieshet másoktól azokat az apró kis dolgokat, melyeket ha megszokik, nem történik meg vele az itt következő kis eset, melynek nemrégiben voltam szemtanúja:

Az a hölgy, aki a kis történet szenvedő hősnője volt, nyilván nem tudta, hogy az evőeszkö-

zök is tudnak beszélni, sőt ezt a beszédet a felszolgáló inas vagy szobalány tökéletesen meg is érti. Mert ha a kést és villát az kinaláskor kivett étel elfogyasztása után nem keresztbe, hanem nyelükkel jobbfelé párhuzamosan egymásmellé helyezték, abból a felszolgáló már tudja, hogy nem kell másodszor kinalnia bennünket. A keresztbe tett kést és villát látva azonban, rögtön ott terem a tállal és másodszor is kinal.

Hősnőnk már az előételhez is használta a kést s amint megette, amit először kivett, azon-

nal keresztbe rakta a tányírján villáját is, kését is. Az inas persze odavitte a tálat.

— Nem kerek többet, elég volt — felelte a hölgy, habár az is bőven elég lett volna, ha kezével int. Az inas habozva továbbment. A háziasszony szemét persze nem kerülte el a kis jelenet. S mikor a husételnél megismétlődött ugyanez a játék, akkor az inas, akinek a keresztbe rakott kés és villa semmi egyebet nem jelentett, mint azt, hogy: kérek még, újra megpróbálkozott a hölgnél, aki most sem akart másodszor venni. Háziasszonyunk humoros és megértő lélek lévén, segíteni akart a helyzetben, idegen nyelven, hogy az inas ne érthesse, így szólt a hölgyhöz:

— Drágám, légy szíves egymásmellé tenni a késedet és villádat a tányérodon, mert tudod, erre mifelénk nagyon babonás a nép. Az inas is kétségbe van már esve, mert meg van győződve, hogyha keresztbe rakod az evőeszközöd és nem kinal másodszor, még ma este kigyul a házunk...

A hölgy kacagva felsikoltott és hamar eligazított mindent. Azontul soha nem tette keresztbe evőeszközét.

Igaz, hogy így nem is kinalták soha másodszor.

Harsányi Gréte.

Maradékvásár

„Maradékvásár”-t hirdetnek a boltok s a hölgy tétován turkál a halomban fekvő tarkabarka áru között. Érdekes, hogy minduntalan olyan minta teszik meg neki, amiből túlságosan kevés a „maradék”. Milyen divatos például ott az a sötét és hogy illenének a fehér-sötétkék kockás kabátok a tavalyi sötétkék szövetruhához, egész kis kecskum alakulhatnak így belőle, de hat sajnos, mit kezd az ember egyetlen méter anyaggal... Semmit, feleli sajátmagának a hölgy és máris megvételével tolja félre a szegény, jobbsora érdemes sötét. Ugyanígy jár egy igen szép csikós maradékkal, amelyben pedig éppen olyan barna csikók vannak, mint amilyen egy régi barna sportruhája, az, amelyiket úgy szeretne felújítani a tavaszra... És ugyanígy jár az otthoni maradék-kosárral is. Reménytelenül nézget benne időnként az évről-évre felgyülemelő maradékokat, mert bár meglepően használható dolgokat talál benne, mégsem tudja azokat felhasználni, mert hát kevés van belőlük. Ceapán egy méter, vagy még annyi sem... Valósággal irigylit azt az ügyes barátját, aki egyre azt mondogatta: „Ugy-e szép? Képzeld maradékban vettem a hozzávalót, potom pénzért!” Vagy pláne: „Othton, a rongyáskából szedtem elő és mit szólsz, milyen mulatságos; a legutolsó divat!”

Bizony, ha mindenképpen, színbén egy mint anyagban, megfelelő az a bizonyos egy méternyi maradék: nem szabad lenézni. Kis fantáziával, ötletességgel sok hasznos hajthatnak a ruhatár tavaszi felfrissítésénél. Ha mindjárt kabát nem is telik az egy méter sötétkék-fehér sötétből, de telik igen modern díszítésre az említett tavalyi sötétkék ruhának. Vállakat, gallért készítenk belőle s a szoknya szegélyére körül pántot. No meg két divatos stancsi-alaku zsebet elől a szoknyára — és elintézve a megunt sötétkék ruha problémája.

A divatos bő és lerakott szoknya sok hölgynek okoz fejtörést — nem vastagít-e? Megnyugtatósul közhelhetjük, hogy a berakott szoknya épp ellenkezőleg, vékonyít — ha a ráncok csipőn alulig vannak varrva és csak térd tájéka nyílnak szét járás közben érvényesítve bőségüket, mint ez a szép homokszínű ruha is mutatja.

Egy méter since az a másik, vörös-kék sötét maradék, mégis újja varázsolja a régi, egyszerű, bubigalléros nyári fehér ruhát. Vagy a sötétkék kosztüm bubigalléros tavalyi fehér blúzá. Hosszu, fényesabasu nyakkendő készíthet belőle és egy jóképű öv.

Az a háziasszony, aki munkánál is csinos óhajj lenni, méltán megőrül a méternyi kockás, pettyes vagy csikos karton maradéknak. Nagyzebes kötényt varr belőle, úgy igyekezve, hogy a nyakra is maradjon egy kis kendő. A zsebes köténykének ezer előnye, de meg ez a „semmi-ből” előteremtett garnitúra új és vidám jelleget ad az elnyűtt háziruhának.

Iskolásleányka tavaszi dresszét oldhatjuk meg egy apró sötét szövetmaradékkal, úgy hogy a tavalyi kinőtt kabátka anyagából kapucnit, sál varrunk az új sötét maradékból kiszabott keppre. Divatos és csinos lesz benne a kisleány, kivált ha a kapucni és sál anyagából ruhájára is van. Így egész kis komplé birtokába jut.

Fekete délutáni ruhánk friss tavaszi jelleget kaphat egy világos ruhától. A betét helyéből kioperált fekete anyagból s a maradék világosból remek, kétéle színű retikült csinálhatunk s ezzel a kis ravaszaggal tökéletes sikket adunk megjelenésünknek.

Ilyen is nagy divata lesz a rövid bolerónak. Tavalyi selyemkomplénkat következő módon újíthatjuk fel: a kabátot szétfeszítjük, kibővíjük vele a régi szük szoknyát, ami megmarad belőle, abból elkészítjük egy rövid boleró hátát. A boleró eleje már egy virágos mintás egyméteres maradékból készül. Ebből a mintás keimből csinálhatunk szegélyt a szoknya szélére is.

Kis fejtöréssel nem csak az említetteket, de száz más divatos holmit fabrikálhatunk megvett „egyméteres” maradékokból, mint például: turbánt az estélyi ruhához; sállal egybeszabott kapucnit sporthoz vagy estére kivágot laméblúzt — nyári strandkendők mintájára — az estélyi szoknyához és még sok-sok mindent.

A konyha körül

*

Tavaszi ételek

Most kezdődik a friss főzelékek időnye és ha a spárpa egyelőre még drága is, saláta, sóska már elég olcsón kapható, a hónapos retek és a spárpa is egyre olcsóbb lesz és örömmel üdvözlendő a család a felfrissített étlapot. Pár izletes tavaszi receptet adunk itt.

Retek saláta. Nagyobb hónapos vagy kisebb fehér retkekből kitűnő és nagyon egészséges salátát készíthetünk. A meghámozott retket nagyon finom szeletekre vágjuk és megsózzuk; salátás tálba tesszük és két evőkanál tejfellel leöntjük, megforgatjuk, betálaljuk.

Sárgarépa saláta. Rendkívül egészséges, különösen verszegény gyerekeknek, a fiatal sárgarépa nyersen. Vegyes salátában tálalva izletes, tápláló étel. Zöld salátát, zöld babot, kimagvált olabogyót, apró kockákra vágott sárgarépat, kevés (sós vízben nem tulpuhultra főtt) ujkrumplit, almát szintén apró kockára vágva, összekeverünk, rácsavarjuk 1 citrom levét, picit sőt és porckrot adunk hozzá és tejfellel leöntve, tálaljuk.

Spárpa narancsmártással. 1 kiló spárgát gyöngén sós vízben puhára főzünk és a mártással leöntve tálaljuk, de a mártást még külön csészében is melléadjuk. Két deci narancslevet 2 tojás sárgájával, csöpp sóval, izlészerinti cukorral habusthen addig keverünk, míg sűrű lesz, kevés narancshéjat reszelünk hozzá és közvetlen tálalás előtt beleadunk 1 deci tejzínhabot.

CSIKSZENTDOMOKOS — A MINTAKÖZSÉG

Közös munkával, áldozatokkal virágzó életet teremtettek a székelyek

(Második és befejező közlemény)

Három nap alatt iskolát épített a katolikus öntudat

Boga István plébános és lelkes néhány munkatársa megértette a község lakosságával, hogy három nap alatt iskolát kell építeni, mert különben elvesz, helyiség hiányában a katolikus iskola. Amit a székely öntudatos összetartás és a székely „kaláká” ezután három napon át művelt, az soha el nem múló örök dicsőségére szolgál a szentdomokosi katolikus híveknek. Megmozdultak a község székely asszonyai, valósággal ösztökélték férjeiket, felnőtt gyermekeiket arra, hogy Boga plébános felhívására álljanak munkába. Ezernél több ember hordotta a követ éjjel-nappal, faragták a fákat, készítették az asztalos munkát, mindenkit áthatott katolikus iskolája szent ügye és megtörtént, amire eddig csak a mesében volt példa: három nap és három éjjel felépült az iskola nyolc tanteremmel, a lakosság csodálatos áldozatkészségéből. Hihetlenné látszik a dolog, azonban ridég számok és számlák igazolják az iskola ilyen gyors felépítését, valamint az is, hogy az iskolaépület felülvizsgálata a községbe érkezett tanügyi bizottság is elismeréssel hajtotta meg fejét ilyen bámulatos munkateljesítmény előtt és akadály nélkül kiadta a működési engedélyt...

Időközben, az egyházi földbirtokvagyon teljes kisajátítása miatt előállott anyagi alap hiányában, a tanerők számát, a szülők nagy elégedettségére, korlátozni kellett. Most négytanerővel működik a katolikus iskola, Selyem Tamás igazgatótanító, kántor, Gagy Endre, Csutak Ágnes és Györfly Margit tanítók, tanítónők lelkes és eredményes vezetésével, mintegy kétszáz gyermekkel.

Az állami oktatás 15 tanerővel és két óvónővel működik. Magyar állami tanerő is van három. Fővárosbaillő új, modern iskolát is épített a község kétféle leien felüli összeggel. A tanköteles gyermekek száma a községben meghaladja az ezerséget.

Társadalmi élet.

A Katolikus Népszövetség itt is az az átfogó szervezet, melyben a működési teret megtalálhatják a különböző egyesületek. A Katolikus Népszövetség elnöke: dr. Karda Ferenc. Igazgatója: Boga István plébános. Legényegylet vezetője: Valovics István segédlelkész. A Leányegylet vezetője: Csutak Ágnes tanítónő. Az Oltáregylet sok lelkes hölgye közül megemlítjük Császár Józsefné, dr. Karda Ferencné, özv. Krausz Jánosné, Krausz Jánosné, Krausz Lászlóné, Kömény Annuska és Török Istvánné tagokat, akik az Istenháza díszítésének, szebbé tételének igazi finom női lélekkel, izléssel, nagy áldozathozással tesznek eleget. A Szent Kereszt Hadserege elnöke: Kalamár János. Van még az egész falut 35 csoportban behálózó Rózsafüzér-társulat is.

Selyem Tamás igazgatótanító, kántor vezetése alatt működik egy lelkes Dalegylet is. Kétúton működő gárdája is van az ifjúságnak, mely legújabb szórakoztató és komoly színművekkel terjeszti a kultúrát. A közbirtokosság által épített palotaszzerű községházában nagy terem és jól felszerelt szinpad áll a műkedvelők rendelkezésére.

Virágzó szövetkezeti élet.

A köz-, erdő- és mezőgazdasági viszonyok kielégítőek, amit a virágzó szövetkezeti életnek lehet köszönni. Dr. Karda Ferenc földbirtokos megmozdulása ezen a téren is csodát művelt. Évek óta buzdított, előadásokat tartott, cikkezett, hihetetlen közömbösséget kellett torvszerű propagandával legyőznie, de fáradságát végül is siker koronázta. Ígyhogy 1936 január 1-ével megindulhatott a szövetkezeti munka, nagyon egyéni és jellegzetes működési formában.

Tekintve, hogy a községben még mindig szabadgazdálkodás van és a legelő kérdése így még megoldható nem volt intézményesen, az állatlegeltetés kérdésénél kezdte el a szövetkezet a dolgot. Ötven szövetkezeti taggal, mely létszám ma négyezerre emelkedett, 150 hold legelőt bérelt, utat vágtatott hozzá, bekerítette s minden tagnak joga volt üzletrész után, meghatározott állatot kicsapnia a legelőre minimális díjért, mely az üzletrész kiegészítésére szolgált.

A legelőszövetkezet kézzelfogható eredményei

megsokszorozták a tagok számát és az elért haszon alkalmasnak mutatkozott más termelési és munkáégek szövetkeztetésére is. „Viktória” általános és gazdasági szövetkezet néven fafeldolgozásra kapott engedélyt s annak sikere lebonyolítása után, mindig újabb és újabb termelési és munkáégek kapcsolhatott be működési körébe. Dr. Karda Ferenc elnöklete alatt ma a „Viktória” szövetkezet két és félmillió költséggel dolgozik. Azért ilyen mérsékelt összeggel, mert a szövetkezet nem dobálózhatik valószínűtlenül nagy összegekkel, mely a forgalom feltüntetésére igen jólhangzó lehet, de üzleti és tárgyi alapja nincs, különben is minden termelés, munka és értékesítés után járó haszonból megfelelő haszonrészeseget kap minden egyes szövetkezeti tag, ami nemcsak nagyobb munkára serkenti, hanem végeredményben növeli a saját és a szövetkezet törzsvagyonát is.

A szövetkezettel karöltve működik a gazdakör és közbirtokosság is

A szövetkezet szép eredménnyel dolgozik össze az E. G. E. kötelékébe tartozó és Kedves András birtokos elnöklete alatt működő Gazdakörrel is. Eddig is több gazdatanfolyamot rendeztek. Ezeknek a főcélja volt különösen az állattenyésztés fellendítésére buzdítani a gazdákat a kedvező legelőviszonyok kihasználásával. Újabb gépeknek a beszerzése, elsőrendű vetőmag beszerzése és olcsó áron való kiosztása, krumpli értékesítése, taglétszám emelése a község gazdatársadalmának anyagi megerősítése, népi felvilágosítás a vezetőség közeléből megvalósítandó programja.

Ezek után már csodálkozni sem lehet, hogy a szövetkezettel karöltve működik a Szabó János elnöklete és időközi bizottsága alatt álló közbirtokosság is. 12 ezer hold erdőbirtoka van. Fele erdő, másik fele legelő. A múlt év őszén, amint annakidején jelentettük, a közbirtokosság erdője felett óriási szélvihar vonult végig és kidöntött mintegy húszezer köbméter fát. Ennek értéke meghaladja az ötvenmillió leit. A lakosság ezt a nagy famennyiséget „kaláká”-val, szintén szövetkezeti szellemben, saját munkájával kitermelte, fogataival beszállította úgy, hogy ez a közbirtokosságnak költségébe nem került. A lakosság most türelmetlenül várja, hogy az értékesítés megtörténjen, mert ebből akarja eddigi milliós adósságait meg-

Műmalom, mészégetés, fűrés, villanyvilágítás mind szövetkezeti kezelésben.

A „Viktória” szövetkezet tulajdonában van egy három hengeres modern műmalma. Ez látja, az őrlési szükségletet Madaras községtől Gyergyó-Bérbentart, azonban az erdőtermelési engélyének most történt elnyerése után, rövid idő múlva meg is vásárolja a malom üzemi területén lévő kétkeretes fűrészgyárat. A szövetkezet külön üzeme látja el nemcsak az ipartelep, hanem a község köz- és magánvilágítását is kiterjedt hálózattal, olcsó villanyárammal. Mészégető kemencéi évi száz vasúti kocsi elsőrendű meszet állítanak elő. Szállítanak meszet az ökirályságbeli összes nagyobb városokba, még a fővárosba is.

A szövetkezet minden nagy forgalma és törekvése ellenére is alig tudja fenntartani magát. A fáradhatatlan, lelkes dr. Karda Ferenc elnök egészséget nem kímélő munkája nélkül eddig össze is omlott volna, mert a forgalmi-adórendelkezőkkel történt emelések és a szövetkezeti törvényben előírt kedvezményeknek újabb megvonása olyan közterheket zúdít a szövetkezetre, hogy azok nem állanak arányban a jövedelemmel.

Működési körébe vonta a „Viktória” szövetkezet a Boga István plébános elnöklete alatt álló és Császár Dónát ny. igazgatótanító által alapított, 500 ezer lei üzletrésszel rendelkező Hitelszövetkezetet is. Ezenkívül nyáron tejértékesítés, fásítás, erdei gyümölcs feldolgozása és hasznosítása azok a feladatok, melyeket a szövetkezet tagjai javára és az általános népjólét emelésére megvalósít.

fizetni. Az értékesítésre május 15-e van kitűzve.

A lakosság általában szegény. A föld kevés és silányminőségű és ha az erdei munka megáll, akkor jövedelmét csak az a hazaküldött pénz képezi, melyet a községből, az ország minden részébe elszegődött mintegy 1300 család küld haza szülőinek.

A közbirtokosság új bikaálló építését vette tervbe, 500 ezer lei költséggel. Egyébként a közbirtokosság is közterhekkel küzd. Csak adóhátraléka meghaladja a 600 ezer leit, melyet megfelelő vágter engedélyezése hiányában megfizetni nem tud és így a kincstár teszi rá a kezét minden olyan összegre, melyből a közös gazdálkodásra tömörült, székely birtokosoknak kellene elsősorban részesedniük.

Közigazgatás, közegészségügy

A község élén, mely kétféle milliós költség-előirányzattal dolgozik, Bunea jegyző áll. A község vezetősége és a lakosság között meg van a bizalom és összhang és így a községi terhek ellen sem igen akad panasz. A közegészségügyi viszonyok kielégítőek. Az orvosi egészségügyi hivatalos szolgálatot dr. Elthes András csikkarcfalvi körorvos és egy község által mérsékeltlen javadalmazott munkaspénztári orvos látja el. A szaporodási viszonyok igen jók. Talán még Gyergyóremete az a község, mely gyermekáldás tekintetében a községgel felveheti a versenyt. A halálozási arányszám évek óta csökkenőben van, ami a gondos orvosi beavatkozásnak, jobbtáplálkozásnak köszönhető.

Eppen, amikor a községházán látogatást tettünk, himlőoltást végzett dr. Elthes András orvos. 347 gyermek került másodszori beoltásra. Csupa öröm volt nézni a sok egészséges, tiszta gyermeket. De bizony a zaj, az elviselhetetlen volt. Ide költödégre van szükség, ami úgy látszik Elthes körorvosnak meg van.

Művakolatanyag márványból, gránitból, földégetés és őrlés „diatoma” elnyerésére

A zöldelő mező szelid lankákon pánklikázik a község keleti oldalán, ezzel is jelezve, hogy sokfelé szakad ősidők óta a székely termőföld: „sok az eszkimó és kevés a foka”. Az olti malmok ütemes suttogása fokozza a hamisítatlan falusi hangulatot. Nagy-nagy békeség fekszi meg a községet, amint kiránduló társaságunk tagjaival letekintünk a Garados hegyéről a falura. Eszébe sem jutna senkinek, ha nem figyelmeztetnének rá, mennyi természeti kincs fekszik a községet környező hegyek, dombok gyomrában. Az egész Garados hegye, ahol most állunk, csupa fehér márvány. Átellenben fekete-kékes-szürke gránit, majd tovább vörös és sárgás képződményű, csillogófényű, pirittal gazdagon erezett kőfajták sokfajta tömege.

Nem lehet eléggé dicsérni azt az úttörő vállalkozást, mely ezeket a természeti kincseket hasznosítani igyekszik helyi érdekességű vállalkozásban. Bíró Imre és Krausz József nagy anyagi áldozatokkal termelik, bányásszák a hegyeket és a

A FÁK IS KÖLTÖK

A zengő nyárfák, hárfahangu hársak: ők is költők, a fák is — költőtársak.

Virrasztanak és vigyáznak az éjben. Vigasztalan virrasztanak — sötétben.

Sorsuk költősors. Hangjuk költő-ének. Figyelj: most is mely verseket zenélnék.

Versük tele van új hanggal, új színnel... A nyárfák hangja a hárséra rimel,

mikor a szél tavasszal összefonja. Figyelj, mit süg a sötét ciprus lombja?

Versbe kezd — s elakad a cipruság: nem lejj meg a remény ritmusát.

HORVÁTH IMRE

talajt márványt, kőzeteket „kőmalom”-ban feldolgozzák. Ötletes találmánnyal, az Oltra szerelt olyan négyméteres átmérőjű vizikerék szolgáltatja a hajtóerőt a fehérmárvány, gránit és másszínű kőveknek 8 mm.-től nullásligzt finomságú törésére, illetve őrlésére, mely nagyban csökkenti az üzemi költséget.

A műmalomhoz hasonló berendezés „kőtörő” földszintjén fűlsikettőben kattog-pattog egy gép, hogy aztán a „kőmalom” őrlését az emeleti helyiségbe felhordva, onnan ismét leszállítva, zsákokba csomagolva készítsék elő szállításra. Ha megrendelés van, napi egy vasúti kocsit anyagot is termel az üzem. A finom mozaik-anyagot művakolatnak használják, mely folyómésszel leöntve, feleslegesé teszi a fal festését, meszelését, tapétázását. Ulyenféle üzem alig van az országban, Bihar megyé-

ben és Sinaian, de azok is csak az odaszállított nyersanyagot őrlik meg. Megfelelő hirtetéssel, széleskörű propagandával nagy piacot lehet teremteni a „törött kő”-nek, mely a befektetett tőkét és munkát nemcsak hogy kihozza, hanem feltétlenül nyereséget is produkál.

A „kőmalom” kívül van egy gőzhajtású „földmalom” is a községben. Margheriu ökirályság-beli vállalkozó részvénytársasági alapon igyekszik előállítani, megfelelő föld égetése és őrlése útján, a „diatoma” nevű ritka és drága fém, mely különösen gázalacoknál és más hadászati eszközöknél nélkülözhetetlen. A földmolnár már egymillió leit investált a vállalkozásba, de minden nagyobb eredmény nélkül, úgyhogy az üzem most áll. Az eredménytelenség oka az, hogy messziről kell fuvarozni a megfelelő földet és az nagyon költséges.

Ami még a riporter tollára kívánczik

A községtől 6 kilométerre fekszik a „Várbükksarka” nevezetű hegy. Tetején háromszáz lépés körüli várrom látható. Építéséről, rendeltetéséről bizonyosat tudni nem lehet. Valószínű azonban, hogy székely ősfoglalásos védőhelyről van szó.

Igen sok régi szép galambdúcos székely kapu maradt fenn épen. Ujakat is csinálnak, anyagot és faragást nem kímélve, azonban kőlabba teszik és piros cseréppel fődik. Ez sokat ront népművészeti értékükből.

Az utcákat nem kavicsos, vagy törtkövel, hanem ércsalakkal kavicsosozták, amit a 11 kilométerre lévő Balánbánya területéről fuvaroznak.

Itt láttuk a legelső székely „degenyegest.” Az élelmes székely gazdálkodó elment Moineştibe és „pityóká”-val koesikenőcsöt és petróleumot cserélt. Vigan kiáltja az utcán a falu között: „Degenyegyet vegyenek!” Amint mondja, kezdetben a büszke székelyek kikacagták, de az nevet jól, aki utoljára

nevet, mert többet keres jóval, mint a legnehezebb gyári munkával és erdőléssel.

Az ősi népviselet úgy a férfiaknál, mint a nőknél megvan. A háziipari szövést, fonást özv. Krausz Mihályné és Kőmény Annuska művelik, azonban izléses, fáradságos szép munkájuk üzleti beszerzés hiányában nem éri el a hozzáfűzött anyagi és erkölcsi eredményt.

Aztán, ha már Csíkszentdomokoson jár a riporter, el nem mulaszthatja felkeresni Ágostonbácsiékat, a kicsi utcában, a 600-as házszám alatt. Erdély főpásztorának öreg szülőit. Régi ismerősként fogunk kezdet. A jó Mártonnéni arca nyugodt, csillogó a szeme. Tudja, hogy féltő fiúi szeretettel imádkozik érte és Ágostonbácsiért, testvéreért mindennap a főpap, akinek imája hathatósabb, mert felkent ajakról száll a Gondviselés trónusa elé...

Albert István.

KERESZTREJTVÉNY

16. (357.) szám.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12		13							14
15	16		17						18
19		20		21				22	
23			24				25		
26		27		28		29			30
	31					32			
33	34		35			36			37
38		39				40		41	
42				43		44		45	
46			47			48		49	
50		51				52		53	
54									

Beküldendő sorok: Vízszintes 1., 13., 35., 47. és 51. Függ. 1., 6., 11., 20. és 36.
Beküldési határidő: május 11.

Vízszintes sorok:

1 és 11. függ. folytatás: 1686-ban történt. 12 Van ilyen gazda is. 13 Rio de... 14 Kétfős más-salhangzó. 15 Zenei hang. 17 Nemde? latinul. 18 Rag. 19 Kék. 21 Tudod más-salhangzó? kev. 22 Lett főváros. 23 Miniszter. 25 Balatonj hal, ford. 26 Rangjelző. 27 Ház része. 30 Buzdító szó. 31 Diáknál gyakran van. 32 Barlang. 33 Kötőszó. 35 Világravaló. 37 Igeköte. 38 Sos-tó betűi kev. 40 Pamlag. 42 Rak. 43 B. G. K. 45 Szárnyal. 46 Várt más-salhangzó. 47 Több dán kir. neve. 49 Védne — népiesen. 50 Dátum vége. 51 Szántó-vető teszi. 53 Dűz más-salhangzó. 54 Népi szövegtől eljárás.

Függőleges sorok:

1 Fejedelem volt. 2 Uranus öltözködik. 3 Sőhajta. 4 Létezik. 5 Elektrotechnikai fogalom (ékezet hibával). 6 Kőfogastalan. 7 Szőr. 8 Idegen pénz. 9 Ásvány. 10 A Föld egyforma hőmérsékletű helyeit összekötő vonalak. 11 1. vízsz. folyt 16 Vasút. 18 Cseppfolyós. 20 Nyerekedő. 22 Ráhe-lyezi (ék. kih.) 24 Hűtlen a hazához. 25 Van ilyen hordó is. 28 Gazdasági eszköz. 29 A méh hangja. 34 Csillagok németül. 36 Fordított

népfaj. 37 Török cím. 39 Német kelet. 41 Van ilyen intézkedés is. 43 Bárány. 44 Ritka férfinév. 47 Tartó ford. 48 Edény. 51 Igeköte. 52 Házi-állat.

14. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vízsz. 1. Apokaliptikus. 15. Siralom. 30. Apo-logeta. 45. Jamaika. 51. Sobieski János. Függ. 1. Abszolutizmus. 10. Surányi Miklós. 16. Anakore-ta. 19. Keramit. 21. Eleazar.

Helyesen megfejtették: Paál János, Kapros Ódon, Bernád Istvánné, Bujáky Márta, Móritz Judit, Csibi Lenke, Kiss Lajos, Szenik Cunci, Bojhos Mihály, Thiesz Rezső, Fodor Péter, Derzsy Zoltán, Soltész József, Derzsy Zoltán, Lázár Béla, Zakariás Miklósné, Gárdos Oly, Henter Jánosné, A jutalomkönyvet Kiss Lajos nyerte, elküldöttük.

ROVATVEZETŐ ÜZENET

B. I.-né (Esztelnek). A jutalomkönyvet elküldöttük, de a posta visszakézbiztította. Ismét elküldöttük, bizonyára meg is tetszett kapni. Radióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 14.30 Bu-

Zsebtükör

Irta: Dallos Sándor

Csoda a bokorban

Van szépség is az élet sok baja mellett. Rengeteg. Tele van szépséggel a világ. Ime például egy esetem. Kicsi dolog, meg nem váltja a világot, de egy embernek egy-egy órára vagy napra elég. Az egész dolog egy feketeregőről szól.

A télen ugyanis ide szokott az ablakunkra egy feketeregőr. Hatodik emeleten lakunk s mert a kislányom nagyon szereti a madarakat, hát minden nap madáreleséget szórtunk az ablakpárkányra s Vera gyönyörködve nézte, amint ellep-ték a hosszú pléhparkányt a verebek s szaporán falták a jó falatokat. Valóságos madárazulom volt télen át ez a mi ablakunk s először csak verebek látogatták, galambok, egy nap azonban, hogy, hogy nem, felfedezte a bőséget egy feketeregőr is s odasurrant a verebek közé. Suhanva jött, mint egy lecsapó repülőgép, mikor leszállt, pár pillanatig zavartan nézett körül a madarakon s rajtuk, akik az ablak mögöl figyeltük a hemzsegést, aztán látva, hogy nincs veszély szemeztetve enni kezdett. Forgolódott jobbra, balra, erős csőrrel verte a bádogat: falt. Lehet, két napja alig evett valami érdemeset, itt meg kendermag volt círokmag, kenyérmorzsa s árpa, Vera rögtön fölfedezte a feketeregőr különlegességét.

— Ősz a szárnya, édesapám. Öreg már ez a rigó!

S a rigó jobb szárnyán egy-két toll valóban szürkés volt, nem fekete. Hát erről meg lehetett ismerni.

No, ezután minden nap eljött s minden nap szentelenebb lett. Első nap még csak szerényen csipegetett, de egy hét múlva már birtokba vett a parkányból vagy két arasznyit s keményen elzavarta a területéről a verebeket. Koldusból birtokos lett. De azért túlságos mohó nem volt, hagyott élni másokat is. Mindössze küzdött az életéért a kemény hidegben. Iparkodott megszerezni azt, amennyi kellett neki, hogy éljen. Élni akart s az megható volt, ahogy az életösztöne dolgozott. A végén még össze is barátkozott a verebekkel.

Hát ez volt a mi téli feketeregőrünk. Hogy kiva-szodott, persze eltűnt, mint a többi madár. Hiába szórunk ki mostanság akármilyen jó falatot a parkányra, ott szárad a napon, míg le nem fujja a szél. A madarak elfoglalták a világot.

De husvétvasárnap találkoztam a feketeregőrünkkel. Van itt egy kis üres telek szemben velünk, bokros, fás terület, Vera bedobta a labdáját, a ke-rítésen kellett bemásznom, hogy kihozzam. Ahogy keresgéltem a bokrok között, láttam, hogy egy fészken meglapulva ül egy madár. A mi feketeregőrünk volt, megismertem a szárnya szürke tollairól. Mennyi feketeregőr lehet a városban? Tíz-ezer? Húszezer? Szinte csoda volt, hogy találkoztam vele. De ő volt, az bizonyos. Nézett. Gyana-kodva, lesve, lelapulva. Dühösen. Várta, mi lesz. Óriás voltam neki. Jó vagy rossz óriás, ezt nem tudta. Hát várt. Figyelt. Nem szállt le a fészek-ről, csak készen volt mindenre.

Igy telt el néhány perc csöndben. Akkor el-vette rólam a szemét, talán meggyőződött róla, hogy nem bántom. Elkönyvelte magában, hogy jó óriás vagyok. Eligazgatta magát, a szárnyait is ráeresztette a fészekre, a tollait felpuffasztotta, hogy szinte megegyezzen akkora lett, mint az előbb olyan. akár egy puha, élő párna s ült. A szemhéja félig bezárult, csőrét kitáplotta, halkán lihegett a melegben s a feje lassan imbolygott föl-le, ahogy vette a lélekzetet, hogy az volt az érzésem, nem is az ő feje mozog, hanem a világ ring körülötte. Egy darabig nem tudtam, hogy miért ül ilyen ki-tartóan, hisz csak úgy harsogott a környék a ma-daroktól, de csakhamar megértettem, hogy ez a meleg póz a termékenység póza.

Költött. Ült a tojásain s alatta a titkok titka történt. A mozdulatlan anyagból kifürkészhetetlen örvények alapján született meg lépésről-lépésre az élet.

Valami kimondhatatlanul csodálatos volt az egész. Megrázó és nagyszerű. A bokor átszűrt, zöld fényben úszott, a madár nógatta a fejét, a tojás-héjak alatt hallhatatlanul szobogott a teremtés s a rigó felett egy fiatal levél egyszerre úgy kezdett remegni, mintha szel fújna, de én szelet nem éreztem.

Lehet, hogy ott ült az Isten azon a levélen, én csak a levelet láthattam. De lehet, hogy a rigó őt is látta.

RADIO

VASÁRNAP, APRILIS 30.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Irodalom, hírek. 18.17 Népzenelemez. 19.15 Művészelemek. 20 Felolvasás. 20.15 Meesterember dalok. 21 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. 22 Hírek. 22.15 Táncclemez. 23.15 Vendéglői zene. Majd: Híreknek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Budapest I. 9 Lemezek. 9.45 Hírek. 10 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 11 Református istentisztelet. Prédikál Benkó István. 12 Egyházi ének és szentbeszéd a királyi udvari és várplébánia-templomból. A szentbeszédet Marcel Mihály dr mondja. 13.20 Pontos időjelzés. 13.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 14.30 Budapesti Hangverseny Zenekar. 15 Cigányzene. 16 Gazdák-nak. 16.45 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 17.30 A rádió szalonzenekara. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.30 Tarka gyermekdelután. 19 Tülnök és cimbalom. 19.15 „Godebergtől Münchenig”. Előadás. 19.45 Lemezek. 20.25 Papp Antal dr c. ének üdvözlése. 20.30 Hangjáték. 21.50 Hírek. 22.05 Operaházi zenekar. 23.15 Hírek. 23.25 Cigányzene. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.30 Jazz. 1.05 Hírek.

HÉTFŐ, MÁJUS 1.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Irodalom, hírek. 18.17 Népzenelemez. 19.15 Művészelemek. 20 Felolvasás. 20.15 Meesterember dalok. 21 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. 22 Hírek. 22.15 Táncclemez. 23.15 Vendéglői zene. Majd: Híreknek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.30 Májusi ébresztés. 7.45 Torna. 8.50 Hírek, éntrend, közlemények. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12.15 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 13 Harangszó. 13.10 Szrammel-zene. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 17.15 Diákféltóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 Cigányzene. 10.10 Képek a Nemzetközi Vásárból. 19.40 A kassai szalonzenekar. 20.35 Előadás a gyermeknapról. 20.50 A Gyáli-uti elemi fiúiskola énekkara. 21.15 Zrínyi Miklós-est. 22.40 Hírek. 23 Lemezek. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24 Az 1. hánvédyalgezered zenekara. 1.05 Hírek.

KEDD, MÁJUS 2.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 18 Művelődési üzenet. 18.17 Északi zene. 19 Időszertű anyag. 19.15 Gramofonlemez. 20 Felolvasás. 20.15 Operettlemez. 20.55 Szimfonikus hangverseny. 22 Hírek. 22.15 Gramofonlemez. 23 Hírek. 23.15 Vendéglői zene. Majd: Híreknek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Éntrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 12.15 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 13 Harangszó. 13.10 A rádió szalonzenekara. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 16.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 17.15 Asszonyoknak. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 Magyar nóták. 18.35 Elbeszélések. 19 Jazz. 19.55 Elbeszélés. 21.10 Az Operaház előadása: Siegfried. 22.15 Hírek. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24 Hanglemez. 24.15 Angol nyelvű előadás. 1.05 Hírek.

SZERDA, MÁJUS 3.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Filmlemez. 19 Időszertű anyagok. 19.15 Francia lemez. 20 Felolvasás. 20.15 A Dimitrescu zenekar hangversenyének közvetítése. 21.05 Előadás Debussyról gramofonlemezekkel. 22 Hírek. 22.15 Cristoforesanu énekesnő hangversenye. 22.40 Cocea György ceallózik. 23 Hírek. 23.15 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. A hírek után: közlemények adása.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Éntrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12 Vízjelzőszolgálat. 12.15 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 13 Harangszó. 13.10 Táncczenekar. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 16.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 17.15 Diákféltóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 Előadás. 18.45 Magyar nóták. 19.40 „Eliseumi beszélgetések”. 20.10 Magyar-lengyel művészcsoport. 20.45 Háziipari problémák. 21.10 Közvetítés a Városi Színházról: Hamburgi menyasszony. 22.15 Hírek. 23.20 Időjárásjelentés. Majd: A rádió szalonzenekara. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24 Cigányzene. 1.05 Hírek.

CSÜTÖRTÖK, MÁJUS 4.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 17.10 Strauss János operettekből. Utána: Meisel háromkönyvű zenedarabja. 18 Gyermekóra. 19 Időszertű anyagok. 19.15 Táncczene közvetítése. 20 Felolvasás. 20.15 Gramofonlemez. 21 Felolvasás. 21.15 A Filharmonikusok hangversenyének közvetítése Cortot zongoraművész közreműködésével. A hangverseny szünetében: Hírek közvetítése. 23 Hírek. 23.15 Gramofonlemez közvetítése. Majd: Híreknek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. A hírek közvetítése után: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Éntrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.15 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 13 Harangszó. 13.10 Cigányzene. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 16.30 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 17.15 Vidám féltóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 A rádió szalonzenekara. 19.15 Emlékek Bárd Miklósról. 19.45 Hangverseny Zenekar. 20.55 Gazdák-nak. 21.10 Református Lelkészegyesület műsoros estje. 22 Országos Postászenekar. 22.40 Hírek. 23 Ének. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24 Cigányzene. 24.15 Esperanto előadás. 1.05 Hírek.

PÉNTEK, MÁJUS 5.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez adása. 19 Felolvasás. 19.15 A Sibiceanu-zenekar hangversenyének közvetítése. 20 Felolvasás. 20.15 Fuvolalemez. 20.35 Közvetítés az Operaházról. A szünetekben: Hírek.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Éntrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Harangszó. 13.10 Balalajka zene. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30—15.25 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 16.30—17.10 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 17.15 Diákféltóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 Regőcsocsoport. 18.50 Sportközlemények. 18 Táncczenekar. 20.25 Kültügyi negyedóra. 21 Az Operaház előadása: Walkür. 22.10 Hírek. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24 Cigányzene. 1.05 Hírek.

SZOMBAT, MÁJUS 6.

București. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 17 Csekkészeknek. 17.15 Amunka és öröm szervezet órája. 19.15 Felolvasás gramofonlemezekkel. 19.35 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. A hangverseny szünetében körülbelül 20.05 Felolvasás. Majd a hangverseny után körülbelül 21 Üzenet. 21.15 Táncczene. 22 Hírek. 22.15 Moscopol énekes hangversenyének közvetítése. 22.40 Operettkeringők. 23 Hírek. 23.15 Vendéglői zene.

Budapest I. 7.45 Torna. Hírek. Gramofon. 8.20 Éntrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.15 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 13 Déli harangszó. 13.10 A rádió szalonzenekara. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30—15.25 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 15.30 Hírek. 16 Arfolyamhírek. 16.30—17.10 Rádióüzenetek a Nemzetközi Vásárból. 17.15 Énekötös. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.10 Magyar nóták. 18.50—19.15 „Danibá”. 19.40 A rádió postája. 20.10 Magyar-német művészcsoport. 20.40 Közvetítés a Baross-térről. 21.10 Irodalmi est Gyórból. 22 „Az öreg tekintetes” Hangjáték. 23.10 Hírek. 23.30 Operaházi zenekar. 23.40 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 1.05 Hírek.

ZARÁNDOKLAT RÓMÁBA

A szatmári és nagyváradi egyházmegyék kebelében működő Actio Catolica és Mária-kongregációk, Megyéspáspástorunk védnöksége alatt az idei **pünkösdi** ünnepére zarándoklatot rendeznek az Örök városba, hogy az új Szentatya áldásában részesüljenek.

A zarándoklatra szeretettel meghívják Erdély összes katolikusait!

**Indulás Nagyváradról: május 23-án d.e.
visszaérkezés: június 2-án reggel**

A zarándokok Firenzében 1 napot, Rómában 4 napot, Velencében 1 nappal töltenek
Utirány: Budapest, Ljubjana, Velence, Firenze, Róma

Részvételi díj személyenként 4950 lei

Ezen összegben bentfoglaltatik:

1. A teljes vasúti jegy, külön kocsikban, gyorsvonaton.
2. Az összes vízumdíjak.
3. Teljes ellátás (étkezés) és elszállásolás Firenzében és Rómában, továbbá egyezri étkezés (ebéd) Velencében.
4. Rómában egy autóköröta.
5. Csomagok őrzése a velencei állomáson, ki- a bevitel Rómában.
6. Szakszerű vezetés

Rómából külön kirándulás Nápolyba és Capriba. Ennek többletköltsége **1050 lei**. — A másodosztályon utazók **1500 lei**-vel többlet fizetnek.

Jelentkezési határidő: 1939 május 10

Az utazáshoz legalább 3 hónapi időtartamra érvényes egyéni utlevél szükséges. Az utlevél beküldésének határideje május hó 10. A részvételi díj egyharmad része jelentkezéskor fizetendő, a többi öszeg május 10-ig fizetendő ki. — Bővebb felvilágosítást ad és részletes tájékoztatót a „MAGYAR LAPOK” kiadóhivatala nyújt (Oradea, str. Regele Carol 5.)

A rendezőbizottság

LEGUJABB

Anglia szavatosságot ajánl fel Németországnak

Ezzel akarja igazolni, hogy nincs bekerítési szándéka. Újabb kísérletek indulnak az angol-német viszony rendbehozatalára

Londonból jelentik: *Hiller* pénteki beszéde nyomán óriási fordulat áll küszöbön a nemzetközi politikában. Több angol lap egybehangzó értesülése szerint *Henderson* angol nagykövét útján az angol kormány fel akarja ajánlani Németországnak, hogy minden Németország ellen irányuló provokáció esetén segélynyújtásban részesíti a birodalmat. A *Daily Mail* diplomáciai szerkesztőjének értesülése szerint *lord Halifax* és a külügyi hivatal vezető tisztviselői a *Hitler*-beszéd első átolvasása után arra az álláspontra jutottak, hogy a Németországnak nyújtandó szavatossági nyilatkozattal Anglia ellensúlyozhatná azt a német aggodalmat, hogy Anglia bizonyos államoknak nyújtott szavatossági nyilatkozatával bekerítő politikát folytat Németország ellen. A Németországnak nyújtandó szavatossági nyilatkozattal ismét normalizálnák az angol-német kapcsolatokat. Az angol lapok úgy értesülnek, hogy

az angol szavatossági ajánlatot *Henderson* néhány napon belül előterjeszti *Ribbentrop*nak, akitől rövidesen kihallgatást kér. A *Daily Express* megállapítja, hogy Anglia a *Roosevelt* üzenetében felsorolt 30 államnak hajlandó szavatosságot nyújtani, ha *Hitler* is késznek nyilatkozik a felsorolt államok számára megnevezendő biztositókat adni.

A *Times* és a *Daily Telegraph* megerősíti a lapoknak azt az értesülését, hogy Anglia szavatossági nyilatkozatot akar adni Németországnak.

Churchill is a helyzet javulásáról beszél

Londonból jelentik: *Winston Churchill* péntek éjszaka rádióbeszédet mondott Amerika számára. Beszéde során kijelentette, hogy *Hitler* beszédének iránya bizonyos tekintetben a helyzet javulását mutatja, ez a javulás azonban kétségtelenül *Roosevelt* akciójának a következménye.

A francia sajtó érdekes megállapításai a német birodalmi kancellár pénteki beszédéről

A feszültség enyhítésére törekvés is gyanús egyes lapok előtt. Megnyugvás és aggodás azon, hogy a beszéd nem érintette a Szovjetet

Párizsból jelentik: A sajtó nagyrésze szombat reggel is a hűvös tartózkodás és bizalmatlanság hangján foglalkozott *Hitler* beszédével. A lapok nagyrésze elismeri ugyan, hogy *Hitler* ezúttal viszonylagosan mérsékelt hangnemből beszélt s zavart óvatosság és körültekintés jellemezte. Mindamellett általános nézet az, hogy a német birodalom vezérének kijelentései a nemzetközi helyzetet nem módosították és bár a pénteki nap nem növelte a feszültséget, nem is vont maga után megnyugvást sem. A lapok egyrésze attól tart, hogy *Hitler* csak azért ült meg békésebb hangot, hogy meglaizsa a demokrata nagyhatalmak feszült

energiáját és eloszlassa a békebarát erők éberségét. Másfelől elismerik, hogy *Hitler* beszéde némileg nyitvahagyta a kaput a nagy nemzetközi kérdések rendezésére és *Roosevelt*nek adott válaszában nem zárta ki véglegesen a tárgyalások lehetőségét.

A *Petit Parisien* szerint *Hitler* kijelentései semmit sem változtatnak a nemzetközi helyzeten. A baloldali *Oeuvre* nézete szerint *Hitler* beszédének észszerű és megnyugtató részei bizonyos reményekre jogosítanak. Egyébként a sajtó egyrésze megnyugtató, másrésze aggasztó tünetet lát abban, hogy a beszéd nem érintette a Szovjetet.

Kezdődik a lengyel-német viszony új rendezése

A lengyelek mentegőznek, hogy a cseh-morva területek megszállása miatti aggodalmukban utasították vissza Németország ajánlatát. — A német lapok vádoló föllépése a lengyel külpolitika ellen

Londonból jelentik: A „Daily Telegraph” londoni lengyel körökben szerzett értesülése alapján azt írja, hogy bizonyos mértékig helyre kell igazítani *Hitler*nek Lengyelország magatartására vonatkozó kijelentéseit. A lap a lengyel körök felvilágosításai alapján azt állítja, hogy Németország ajánlatát Lengyelország csak azután utasította vissza, amikor a német csapatok már megszállták Cseh- és Morvaországot. A német ajánlat tudvalegyen a danzigi kérdés megoldására vonatkozott.

Berlinből jelentik: A „Lokalanzeiger” azzal vádoja Lengyelországot, hogy elárulta a német-lengyel szerződést. A helyzet az őszinteség hiánya miatt már akkor elviselhetetlenné vált, amikor Lengyelország a Németországgal kötött meg nem támadási szerződés ellenére, mely nagyobb biztositókat nyújtott neki, mint bármely kezesség, amelyet *Roosevelt*től kapott, — az angolokhoz

fordult és visszautasította *Hitler* nagylelkű ajánlatát. *Beck*, ugylátszik, nem riad vissza attól, hogy *Benes* nyomdokaiba lépjen.

A „National Zeitung” szerint Lengyelországnak, a saját érdekében, be kell látnia, hogy bizonyos cselekedetek *Hitler*nél csaknem matematikailag tisztánítható ellenhatást keltenek. Csak a jövő fogja megmutatni, hogy az érdekelt államokat meggyőzte-e *Hitler* vaslogikája.

Gafencu külügyminiszter a szomszédok iránti barátságról

Londonból jelentik: *Gafencu* külügyminiszter kijelentette a *Reuter* levelezőjének, hogy Románia, amennyire lehet, barátságban kíván élni minden szomszédjával, de nem akar különösebb módon egyikre sem támaszkodni.

* Erőtlen, kővér egyéneknek, kőszvényeseknek és aranyérben szenvedőknek reggelenként éhgyomorral egy-egy pohár természetes „*Ferenc József*” keserűviz gyakran felbecsülhetetlen szolgálatot tesz. Kérdezze meg orvosát.

Május 31-ikéig meghosszabbították a gázálarok megrendelésének határidejét

Bucurestiből jelentik: A légügyi és tengerészeti minisztérium kedvezően intézte el a kereskedelmi és iparkamara kérelmét s a Kamarák Szövetsége útján az iparkamarához érkezett távirat szerint a gázálarok megrendelésének határidejét 1939. évi május hó 31-éig meghosszabbította.

A Hitler-beszéd fogadtatása Amerikában

A kongresszus tagjai közül többen sürgetik a több megértést Németország iránt

Newyorkból jelentik: A newyorki lapok teljes szövegében közlik *Hitler* beszédét s a beszédhez meglehetősen nyugodt hangú címetek fűznek. Az *Associated Press* szerint politikai körökben azt hiszik, hogy *Roosevelt* most újabb intézkedéseket tesz a semlegességi törvény reformjával kapcsolatban, abból a célból, hogy háború esetén Anglia és Franciaország számára megkönnyítse az Egyesült Államok nyersanyag-forrásának igénybevételét.

Hivatalos helyen még nem fűztek megjegyzéseket *Hitler* beszédéhez. A kongresszus tagjai részéről azonban már több észrevétel hangzott el. *Nye* szenátor kijelentette, hogy *Roosevelt*nek nem célszerű tovább folytatni *Hitler*rel. Nem szabad elfelejteni, — mondotta a szenátor, — hogy az elnök maga hívta ki ezt a hadakozást. Az bizonyos, hogy *Hitler* beszédében nincs egyetlen szó sem, mely az amerikai nép megértésének volna tekintendő. Igen észszerű lenne, ha az Egyesült Államok kormánya több megértést próbálna tanúsítani Németország iránt és igyekeznék a világ nyugalalmát helyreállítani.

Logan demokrata szenátor úgy vélekedett, hogy a beszéd az Egyesült Államokra nézve elég békülékeny volt.

Banghead szenátor kijelentette, hogy a beszédben ugyan bizonyos fenyegetés rejlik, de olyan törekvéseket is kifejezésre juttat, amelyek a béke fenntartására irányulnak.

Arcúhirdetések

Lakás

szavanként 3 lei

Utcai

szoba butorral vagy üresen kiadó. Nagyvárad, Str. Delavrancea 16. szám.

Kiadó

szép utcai szoba. Nagyvárad, Strada Moldova 25. szám.

Modern

dió hálószoba butorok olcsón eladók. Nagyvárad, Str. Alexandri 47. szám alatt.

Jobb családnál

butorozott szobát teljes ellátással keresek. Címeket: „Köztisztviselő” jelírére a kiadóba.

Kiadó

udvari lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, június 1-től. — Nagyvárad, Str. Brătianu 61. szám.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Eladó

„Phönix” pálma 25 éves Nagyvárad, Parcul Stefan cel Mare 17.

Különféle

szavanként 3 lei

Angoranyulak

(tisztá német faj) tenyésztésre olcsón eladók. Nagyvárad, Str. Oituz 19.

Aki

magánházat, bérházat, üzletet vagy bármilyen ingatlant eladni, venni akar, keresse fel Popovics irodát, Nagyvárad, Str. Vlahuta 6.

Papiszabóság

Kovács, Cluj. Str. Regina Maria 20. — Jutányos árak.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

CENZURAT